

35 SENTI

ROMAAN

XII. AASTAKÄIK
TALLINN, 1933.A.

G
MAM
BER
G

No

23/24

Talv.

KIRJASTUS-O/Ü.
"ARENG"

Romaan Nr. 23/24

SISU:

P. Grünfeldt: Jõuluõhtu.
 Arnold Liiv: Otsin enda tähte.
 Arnold Liiv: Mul puudub pulmakuub.
 B. Tshandra Tshattopadyaya: Sind tervitan, ema!
 Paul Rosenhayn: Sina või minul
 Germaine Beaumont: Kuidas ta päästeti.
 G. Rikand: Valeraha.
 Prantsuse jutt: Tuhandefrangiline.
 Theodor Blanck: Perenaine.
 Pierre Gilles-Beber: Örnejuhtum.
 John Newuham: Lõksuseadja lõksus.
 Leitnant R. Sobolotny: Kartetsh.
 Alfred Schirokauer: Islandlase kättemaks.
 Klaus Klaussen: Olen Go, elevant.
 André Varnod: Tango.
 M. v. Lechner: Naine.
Tõtt ja nalja.

Romaan'i

tellimishinnad 1934 aast.:
 Kodumaale ühes saatekuludega:

12 kuud (24 nr-l)	Kr. 6.—
9 " (18 ")	" 4.50
6 " (12 ")	" 3.—
3 " (6 ")	" 1.50
2 " (4 ")	" 1.10
1 " (2 ")	" —.70
Oksiknumber	" —.35

Välismaale ühes saatekuludega:

12 kuud (24 nr-l)	Kr. 8.—
6 " (12 ")	" 4.—
3 " (6 ")	" 2.—

„ROMAAN'I“ talitus

Tallinn, Vene tän. 13,
 telefon 437-18.

Kastmõistatus

Nr. 23/24 (281/282).

Seadnud: Em. Gutmann.

r	i	i	e	t	u	i	b
õ	õ	a	n	r	i	d	e
õ	u	a	s	ä	i	d	a
s	o	p	ü	e	r	h	i
j	u	p	e	f	e	k	k
m	r	a	j	n	o	k	s
l	j	õ	b	v	a	d	a
o	v	a	n	m	a	r	o

Paigutada lõiked nõnda, et tekib ajakohane soov!

Lahendus ilmub Romaan nr. 1 (283).

Lahendused Nr. 20 ja 21 (278, 279).

s	õ	õ	m	l	i	k
v	i	r	t	s	i	k
r	ü	m	i	n	a	l
p	i	i	s	a	m	a
n	a	s	t	l	i	k
l	õ	h	e	v	i	l
k	u	r	n	a	t	u
k	i	i	s	t	a	l

				l	u	u				
				e	u					
			k	a	h	e	k	s	a	s
		k	s	k	t	e				
		i	k	i	r	u	s	t	u	s
s	a	i	e	v	l	v	u			
e	r	e	l	v	a	n	d	e	t	u
e	e	s	d	t	u	r				
		a	i	a	m	u	l	k	i	
		m	l	a	k					
		m	i	i	l	i	a	s	e	
		n	n							
		e	h	e						

Rotmaati

Nr. 23/24 (281/282) Detsember 1933 XII. aastakäik

Jõuluõhtu.

P. Grünfeldt.

Kes laiali maailma soos
on võitlemas ja töötamas,
kes uppumas on murevoos
ja kurbuses nii kurnavas,
kõik täna koju ruttavad,
kus õnnelikuks saavad nad.

Kui ial ükski aastapäev
on lohutuseks paremaks,
mil unub raske eluvaev
ja rind taas muutub kergemaks
ning helgemaks lööb meie tee —
siis ainult jõulupäev on see!

Siis säramas on jõulupuu
ja soojumas kõik südamed,
ja seegi, kes veel rõõmutu,
siin unustab kõik raskused
ning tunneb jälle kergitust
ja lapsepõlist hardumust.

Kõik lapsed kaugelt, ligidalt
siis koju jälle koonduvad,
et hingata taas kergemalt
kord koduõhku soojemat,
sealt ammutades jõudu uut
ja armastust nii lõpumatut.

Otsin enda tähte.

Pühendus emale. Arnold Liiv.

See oli pimedal sügisööl, mil raagus
mets tuulte huilgetel kooljana hambaid lõ-
gistas, mil aigutas pimedus, sügavusena
maad kattes — aga ülal särasid lugematud
tähed taevasel sammetvaibal — mil esma-
kordselt enda olemasolu maailmal valjult
häälitsedes teatasin — siis, jah, siis läksid
sina, mu kallid vanaemakene, külatänavale,
vanade põliste raagsete remmelgate vahele
ja vaatasid säravaid tähti, otsides nende
hulgast minu elutähte. Vanaemakene, miks
ei ütelnud sa mulle, milline neist lugema-
tuist tähtedest taevavõlvil on minu eluõnne
täht? Vast kergem oleks siis mul teda
elus otsida olnud? Sa silitasid hiljem oma
krobeliste kätega mu noorusest lõkenda-
vaid põski sõnades: „Pojuke, otsi ise enda

õnne ja elutähte — otsi teda seni, kuni
muutud minutaoliseks. Tea, pojuke, et ka
mina teda, see on, enda õnnetähte pole
leidnud, ehk küll mulle tema olemasolust
kord, — oh nii ammu ju, emake vaikselt
õhtutunnil tasa kõneles . . .“

Vanaemake, kes ei näinud enda õnne-
tähte, kuid minu tähe sündi küll — mina
nägin, kuis kustus pikalt ja kurvalt tema
eluõnne täht sel pimedal sügisööl, kui ui-
nusid jäädavalt ta silmad . . .

Olen käinud läbi hulka maid ja rahvaid
sõjaretketel Sarmaatia legendikel ja kodu-
maa vabadusvõitluste päevil, kuuland tor-
mide laulu sügisöödel, ning imestanud suvi-
ööde õrnust — ja ala kõikjal otsinud enda
elu-õnne tähte . . .

Otsides enda tähte, mõtlen — vast see ongi taas mu elumõte — otsida rahunult pureva hingega kättesaamatut olemise ilu ühenduses armastusega . . .

Tean vaid ühte, et saabub mullegi hetk, mil näevad mu sõbrad ja sina, armsaim säääl kaugete põliste laante taga, kuis kustub aeglaselt langedes taevavõlvilt minu elutäht . . .

See on vaid elu huvitavam külg, et meie enda elutähe tõusu ja loojumist igaviku taevavõlvil ei näe, vaid seda tohivad näha üksnes meid armastavad inimhinged . . .

Kuni elan, tean ja tunnen, et rinnas tui-kab kuum veri ja hinges igatsus enda tähe järele . . .

21. nov. 1933 a.

Mul puudus pulmakuub.

Arnold Liiv.

Kord tasa hiilis armastuse templiss mu eluvintsutuisis närbuva süda. Säääl imetemplis nägin stüütü silmadena hiilgel säravat armutulimängu.

Vaevalt suutis mu vaim harjuda templi jumaliku õhukonnaga, kui ligines mulle kannatuste raskes puhastustule agoonias puhtaks põlenud süda . . . Rida aastaid oli ta unistanud inimkonna õnnest, ning selleks ka osakese enda õnnest ohverdanud armastustemplis kui preestrinna valges rüüs. Tihti kallas elumustus muda ja vere-plekke ta puhtale stütüuserütüle, mida tuli pisarateda puhastada . . .

Säääl ligines tasa süda minn südamele, just sellel hetkel, kui armastustemplis landle vägevast hümnist eluavalduste arenemisele, elumõttele . . .

Järsku kokkus mulle liginev süda ja vaatas kurvast mind. Miks jäi ta peatuma poolel teel?

Vaatasin enda mina läbi mõistuse silmade ja kokkudes märkas, et mul puudus hinge puhastustules särav pulmakuub . . .

Vaevalt jõudsin end ehmastusest koguda, kus kuulsin stütüuse inglit hüüdvat: „Inimpoeg! Kuidas oled sa armastuse templisse sattunud, sest sul ju puudub puhas pulmarüü?”

Säääl tundsin, kuis mind armastuse ja vooruse templist välja talutati . . .

Pilku imetemplisse tagasi heites nägin, kuis nuttis mind armastav puhas süda, ning teda katvale stütüuse valgele linikule tekkisid mustad plekid . . .

17. XI. 33.

Sind tervitan, ema!

Bengali kirjanik B. Tshandra Tshattopadyaya.

Sind tervitan, emake Maa,
mu armas ja ainuke kodune maa,
kes sa jõgedest, ojadest soonistud
ja viljapõldega rohkesti joonistud,
kes sa meid varustad kuuskede kullaga
ja leiba meil jagava mustava mullaga,
sind, keda metsad nii võluvalt pärgivad,
sind, kelle kõued nii kõvasti kõrgivad,
sind, kes meile tagad nii tõsiselt tööd,
sind, kel on nii valged ja hurmavad õöd,
sind, kel on nii helisev, kõlisev keel,
sind, kes sa meid embad siin surseski veel —
sind, naeratav, õnnistav, soovisid täitev
ja südameid läitev
armas ja ainuke emake maa. —
Sind tervitan!

Su laulu laulavad tuhanded suud,

su mõõka kannavad tuhanded truid!
Kuis omasid, ema, sa sellise võimu
ja sellise väe ja sellise hõimu?
Sind austame, sangar, kel niipalju kangust,
su lipu all ial ei tunne me langust!

Sa teadmine oled ja õigus ja kohus,
me tunne ja süda siin õnnes ja ohus,
me hingeõhk elustav, stüdidustjagav,
me jõud ja meil' võitluses võitlusitagav.
Sa oled me usk ja me lõpmatu lootus;
me kindlus, me kodu ja õitsvuse ootus!
Sa jõgedest, ojadest soonistud
ja viljapõldega joonistud,
sind tervitan, emake Maa,
me naeratav, hoidev ja valitsev ema!
Sind tervitan, ema, sind tervitan!

Sina või mina.

Daani kirjanik **Paul Rosenhayn.**

Šammudes kõrgeist trepist alla, kuulis ta uuestitärkavat rõõmulikkust nagu kaugelt. Kellegi tressitud käsi tõusis mütsi juurde; tema vaatas otseti edasi. Sumin üleval kõvenes.

Õo löi talle vastu sõbraliku soojusega. Imelikult seisid valgustatud akende nurgad libedal makadamil. Ta seisatus ja vaatas üles eksleva pilguga. Muusika seisis öösel tänaval, pehme meloodia, mis täitis pimedust nagu kartlik võõras lõhn.

Ta pani käe pea juurde. Laup oli tal kuum ja jääkülmal oli käsi.

Majast kostis naer, helises läbi akende tema juurde välja. Häältekömin löikas vaikusse; avatava balkoniukse vedrutav toon kriiskas sinna vahele. Valgusejuga kõvenes äkki.

Ta tegi pimedusse heitunud liigutuse; juba nägi ta läikimas valget siidi.

Polnud kahtlust, teda otsiti.

Majade varju pugedes, läks ta pimedat Danebroggi tänavat mööda alla. Pimedus neelas asjade kontuurid, purustas nad pudruks. Tema hakkas kergemini hingama.

Viivitades avas ta frakimantli.

Siit, ta smokingi taskust, olid nad ta leidnud.

Veel ikka värises see halvav ehm temas järele arusaamatu üle, mille kohta temalt oli nõutud seletust. Ta nägi hämmastunud, uskumatuid, pilkavaid, surmavalt heitunud nägusid; kõige meeleheitlikum oli olnud Jauna, Janna Gyttopp, majaproua, Janna...

Selle proua ehmunud silmad jälitasid teda, vahtisid talle vastu udust, milles ta kui ähvardavas vees kõmpis. Tänav lõppes; risti üle tee jooksis Vesterbrogi tänav öösse.

Ta arvas veel ikka kuulvat toda kaugest naeru, mis sooja lõunatuulega talle järele vihistas.

Elektrilambid heitsid sinikat sära; parvedena liikus udu puude vahel aasadel; üks auto jõudis talle ähkides järele.

„Alf Julsrud!“ hüüdis keegi.

Ta teretas autosse; mingisugune tuttav, kes sõitis linna.

Auto vähendas kiirust, pea kummardus aknast välja; tema tegi tõrjuva liigutuse ja pööras järsku pimedale Absaloni tänavale.

Veel ikka tormasid mõtted tal peast läbi

nagu pilved kõue ajal. Kõik need asjad olid üksteisele järgnenud nii hullumeelses tempos, et ta neist veel ei saanud aru. Ja kuigi tal iga pisemgi asi seisis silmade ees, ei suutnud ta ometi mõista nende kokku kuuluvust ja mõtet. Kuidas oli see ometi olnud?

Neile oli näidatud villat. Temale ja teistele külalistele. Ruumist ruumi, toast tuppa: majahärra Niels Gyttopp andis lahkeid ja tujuküllaseid seletusi. Seltskonnaruumid — raamatukogu — härradetuba — muusikatuba — Janna tuba — tagasitulles viis neid tee uuesti majahärra tuppa. Gyttopp oli avanud naerdes suure rahakapi, Baker & Vodroffi uusim meisterteos. Meelitavalt seisid rahapakid suurtes hallides vahedes; ja ühest erariiulist võttis Gyttopp oma kallima varanduse: kallihinnalise rubiini.

Vaaroo!

Kuna see aare vaimustusega käis käest kätte, jutustas Gyttopp huvitava loo sellest kivist, mis oma rohelisel padjal nagu läbi paistev ime sädeles.

„Keegi india vürst olla selle tuhandete aastate eest kingituseks saanud ühelt Egiptuse kuningalt. Mitte, nagu seda vürstid muidu üksteisele annetavad, tseremoniaalse külmusega — ei, vaid nagu vend vennale annab üle oma kallima varanduse, mis tal üldse on. Ja tumedad muinasjutud ringlevad selle kivi ümber nagu voolud magneedi ümber: selle kivi omamine kaitsvat häda eest.“

„See maksab küll miljon naela,“ ütles keegi; kõik naersid.

„Tähelepanuvääriv ennustus huvitab daame küll eriti,“ ütles Gyttopp naeratades. „Kord peab see „vaaroo“ jõudma ühe mehe kätte, kelle naine armastab tüht teist meest. See teine aga omandab selle kivi. Selle kivi ja naise — aga kivi ilmutab ainult sellele oma headtegevat mõju, kellele ta kuulub tõesti; varast karistab ta surmaga. — Nõnda saab „vaaroo“ — millal ja kus, seda ei tea keegi — ühe roima kättemaksjaks. Sel päeval on aga ta ülesanne maailmas täidetud ja ta seguneb ei milliegi.“

„Ja mis saab naisest?“ küsis keegi noor daam hirmunult.

Gyttopp kehtas õlgu.

„Arvatavasti läheb ta oma mehe juurde tagasi, naised on opportunistid.“

Janna toetus damasteersidele ja ta silmad kohtlesid Alf Julsrudi pilguga. Hetke paistis, nagu oleks Gyttopki nendele vaadanud, aga see pööre võis olla ka juhuslik; Gyttop pani karbi „vaaraoga“ kappi tagasi ja vajutas terasukse kinni. Kõlisesdes sumises lukumehanism ja majahärra laskis kapivõtme mõtiskledes libiseda taskusse, kuna ta teiste ees juba sammus söögituppa.

Tuled hällusid sinavas vaikuses; Sankt Jürgeni järv avanex vaikselt, pimedalt.

Ja Janna?

Tsüüperni roosidest koostatud luik lahutas neid söömingu ajal. Keegi pidas kõnet; kui klaasid kõlisesid, vaatas Janna üle lillede tema poole ja naeratus seisis ta silmis. Need olid kartlikud ja rahutud, seda nägi Alf selgesti; õrna ärdusega mõtles ta eilsele, mil samad silmad temale ta suudluste puhul olid õnnelikult vastu vaadanud . . .

Alf sammus järve kallast mööda. Kuu tuli pilvede tagant esile. Aga juba koondus udu jälle ta ümber, ja nagu kauge, tuhm ampel rippus ta vaikse järvepinna kohal.—

Üksed olid avanenud; tubade hele rida meelitas. Alf hulkus raamatukogutoas, silmitses respektikalt illumineeritud vaske, mis olid omanikule uhkuseks, ja talle üliigavad olid. Algas muusika, kurb armastuselaul.

Üks terrassile oli avali. Valgelt hiilgasid krtisanteemid—astrid tema poole alt üles; nende lõhn täitis õhtut segastava melanokooliaga.

Ta läks välja pimedusse.

Muusika voolas üle magava aia, tilkus alla üksindusse, segas öötuult lillede lõhnaga.

Kruus rudises. Kostsid sammud: Janna— „Alf!“

Noor proua pani oma käe ta õlale. Uskmatult sosistas Alf ta nime.

„Sa pead lahkuma, Alf!“

Alf raputas pead, silitas teise pead ja ütles tasa:

„Olen ma sulle veel armas?“

Janna osutas valgustatud majale—keegi seisis seal ühe akna jnures ja hiilis sealt välja. Kadus . . .

„Mispäraat ma pean lahkuma?“

Janna kehitas õigu nagu oma soovide arusaamatus vastolus. Hääled lähenesid, nägemata kedagi. Ruttu libises Janna minema. —

Laialt langes bulvaar teele. Alf Julsrud pööras pahemale. Paar hilist jalakäijat lärmitsesid mööda; kõledalt murdus laul vastu Ladegaardeni punast müüri.

Ja siis . . .

Siis nägi ta toda stseeni jälle enese ees, kõigis ta hingepidurdavates üksikasjades. Nägi teiste uudishimulikult silmitsevaid pilke, kui ta astus talveaia heledusse, nägi majahärra pilku, kes teda vastu võttis nagu inimest, kellest oli parajasti olnud juttu. Haruldaset vaikus Gyttop; tema asemel võttis sõna konsul Dingen.

„Härra Julsrud,“ ütles ta, „kultuurimaal on see endastmõistetav, et kaasini-mesel lastakse teha, mis talle meeldib. See on meie rahva ilus eesõigus, et ta selle printsibi on nihutanud esikohale. Ometi on olukordi, mis meid sunnivad . . . Ma ei tea, kas te mind mõistate, härra Julsrud?“

„Mitte sõnagi, härra konsul!“ ütles Alf. Ta mõtles Jannale.

„Kahju küll, siis pean rääkima selgemalt. Siin majas on teostatud vargus, arusaamatult jultunud roim. Meie kõik, see oli enesestmõistetav, palusime, et meid kõiki läbi otsitaks. Tulemus oli negatiivne; „vaaraod“ ei leitud. Sest „vaarao“, härra Gyttopi kallis rubiin, on see, mis arusaamatul kombel on läinud kaduma.“

„Vaarao“, kordas Alf Julsrud kohmetult, „vaarao“ on varastatud? Mina nägin, et härra Gyttop ta kappi tagasi pani.“

„Üsna õige. Siis lukustas härra Gyttop kapi ja pani võtme tasku. Ja nüüd . . .“

„Ja nüüd? . . .“

„On võti härra Gyttopi taskust üle löödud. Selle järele on tundmatu roimar rahakapi avanud ja kivi välja võtnud.“

Julsrud ajas enda sirgeks.

„Ja mis peaks siis minul olema tege- nist selle roimaga?“

„Ei midagi, härra Julsrud. Mitte sugugi enam kui meil kõigil. Aga ka mitte vähem. Nentisime ainult, et teie pikema aja olite ära. Ükski külaline ei ole sel ajal teiega rääkinud. Mõistagi on siin tegemist ainult formaliteediga, mis kellelegi ei ole nii piinlik kui härra Gyttopile enesele. Aga ma usun, meie külaliste huvi nõuab, et . . . et . . .“

„Olen läbiotsimisega nõus,“ ütles Alf. „Enesest mõista.“ —

Läbitungimatust pimedusest tuli tasane toon; autosireeni hüüe. Alf pöördus; nõrõigena seisis Blaagaardsgade tema ees. Ohates jooksis tuul läbi leppade, mille kontuurid liivase pinnaga ühtusid.

Ja siis olid nad ta taskust leidnud rahakapivõtme . . . Esimest korda astus majahärra oma tagasihoidlikkusest välja.

„Andke „vaarao“ kätte, härra Julsrud.“

„Minu käes ta ei ole, härra Gyttrorp.“

„Ja see võti?“

„Mina ei tea, kust ta minu taskusse tuli.“

Näod ümberringi naeratasid; Gyttrorpi nägu oli sünge.

„Rahakapi uks oli lahti. Sellest võib oletada, et varast . . . et teid, härra Julsrud, on eksitatud.“

„Härra Gyttrorp!“

„Võimalik, et sel puhul kivi kõrvale viskasite, Ehmatusest — närvilisusest. Kas ei oleks parem, kui tunnistasite tätt?“

„Ütlen tätt: ma ei käinud teie töötoas ega tea ka midagi teie „vaaraost“ . . .“

„Mina võin vaid korrata: Ja see võti?“

„Vististi pistis keegi selle minule taskusse.“

Gyttrorp hakkas naerma.

„Kellel pidi selleks olema huvi?“

„Vargal.“

„Kõik siinolijad on oma süütuse tõestanud.“

„Minugi käest ei leitud kivi.“

„Küll aga võti. See tõestab, et avasite kapi. Teie väited on meeletud, härra Julsrud.“

„Soovitan kutsuda politsei.“

Gyttrorp raputas tasa pead. Siis avas ta ukse ja ütles rahulikult; „Jumalaga, härra Julsrud.“

Häbistav jumalagajätt ajas vere Alfi südamesse. Hetke aega viivitas ta; lugupidamine enesest käskis politsei kutsumise nõude juurde jääda. Aga välgkiirelt kaalus ta — hämmastuses vaatles ta iseennast — oma shansside väiksust. Kõik rääkis tema vastu; see tähendas ta kindlat hukkamõistmist.

Ja ta lahkus.

Jälle kostis ööst kauge autosireeni hüüe, saadetud mootori põrinast. Lai valgusejuga puuris pimedusse. Võimukalt lähenes masina müdin.

„Alf!“

Alf jäi ehmatades seisma.

Auto stoppas kriisates.

Autost väljus Janna Gyttrorp.

„Alf!“

Ja vastust ootamata sosistas Janna tungivalt:

„Ütle mulle tätt: kas tead midagi „vaaraost“?“

Alf pidi peagu naeratama.

„Kas võid tõesti seda veel küsida, Janna?“

Janna astus just ta ette, peagu vaarudes, ja hakkas siis kibedasti nutma.

„Ma ei tea . . . ju isegi . . .“ kogeles Alf; „keegi külalistest —“

„Ei,“ ütles Janna taskurätti huulte suures, „tema ise oli see.“

Kohkudes peatus Alf.

„Aga mispärast —“

„Ta teab kõik,“ ähkis Janna, „ei, aimab kõik. Tahab sind hukutada.“

„Mu Jumal!“ Alf tundis, kuidas ta kahvatas. „Aga -- miks ei kutsunud ta politseid . . .?“

„Ta teab, et selle loo järele sa pead Kopenhagenist lahkuma.“

Alf tõmbas sügavasti hinge ja ajas enda sirgeks.

„Ei, ei — ma jään. Ja tõestan oma süütuse.“

Janna vaatas maha.

„See sul ei õnnestu. Kõik asjad räägivad sulle vastu. Oled kadunud.“ Ja hääletult kordas ta: „Oleme kadunud.“

Alf võttis ta käe.

„Kõik usuvad minu süüesse. Ainult ühe erandiga: Gyttrorp teab, et mina olen süütu. Tema peab rääkima.“

„Ennem võid ta tappa kui niikaugele saada.“

„Jah,“ ütles Alf, „ma tapan ta, kui ta ei räägi.“

Janna raputas pead.

„Ära tee midagi mõtlematut; oota, kuni minu poolt midagi kuuled. Head ööd, armsam.“

Autouks lendas kinni. Auto vurises Blaagaardegadet mööda üles.

Alf Julsrud läks noruspäi üle Dronning-Louise silla linna poole. Tuul oli äkki vait jäänud ja öö muutus veel pimedamaks ja läbitungimatumaks kui enne. Hakkas sadama peent vihma, niisked loorid seisid Sortedamsi ääre kohal; lohutamatuult hiilis väheste laternate valgus läbi vaikuse, mis ei olnud öö ega päev.

Temal puudus rahu!

Tahtmatult pööras ta paremale, kus seisis Norra Soegade.

Ta pidi selgusele jõudma.

See oli hullus, seda ta tundis väga selgesti, aga kas ei olnud see, mis temale tehtud, samasugune hullus? Teda oli süüdistatud, solvatud, haavatud; ta oli tehtud roima ohvriks, ta oli uksest välja astud

nagu lihtne roimar, kelle süü juures pole enam vähematki kahtlust.

Ta sammud kiirenesid. Mida enam ta murdis oma pead, seda enam selgus talle, et Jannal oli õigus: tema ise, Niels Gyt-torp, tema mees, oli talle selle tüki mängi-nud. Ta oli talle selle kompromitteeriva võtme sokutanud taskusse — kättemaksu— armukadeduse — viha pärast.

Nüüd oli ta juba jõudnud pika tänava lõpule; esile kerkisid raudteetammid ja jooksid seal taga kusagil kokku; nagu us-tavad valvurisilmad hõõgusid semafooride tuled; nende paiste langes märgadele roo-bastele, mis jooksid peajaama poole.

Mis ütleks Gyt-torp, kui ta nüüd äkki seisaks tema ees? Kas sai ta üldse tema juurde? Kas ei takistanud teda teenijas-kond . . . ?

Ah tühja! Ta pidi temaga rääkima. Tema asi oli teed leida tema juurde, mehe asi, kes pidi kaitsma oma au. Oma au — oma jäämist kodumaale — oma armastust.

Sest see ei olnud üksipäi. Seda ta tun-dis; kuski selles salakavalas võrgus peitus sõlm, millesse oli punutud võõras motiiv. See ei olnud juhus, et talle oli võti pistetud taskusse — et kivi ise aga puudus. See lükkas asjad teistele roobastele, lükkas nad kaugele mõttest armukadedusele, kät-temaksule. Siin oli mängus midagi aine-list; ta ei teadnud seda põhjendada, agata oli valmis selle peale vanduma.

Kuidas ärevad mõtted ta käiku kiirusta-sid! Siin oligi juba Konge Vej.

Tõesti — asi oli raffineeritum kui see esialgul paistis! V e e l raffineeritum!

Siin polnud kaalul naine — kaalul oli kivi. Oli vaja vastutada, aru anda. Kadu-vana uttu nägi ta kogusid, nägusid, need kõik nõudsid temalt, mida ta neile ei saa-nud anda, sest et seda ei olnud.

Ja tema oli põgenenud, oli selle kuul-matu süüdistuse kohta ütelnud jah. Keegi inimene ei võinud seda teistsiti seletada.

Kas nad veel koos olid?

Oh ei, maja oli vististi juba ammu tühi. Ja Gyt-torp oli Janna juures, oma naise juures.

Kauge, ahk hiilgus, nagu tuleva päeva aindus, heljus juba Vesterbrogade kohal.

Ja nii mõnigi asi muutus teiseks suust suhu. Valgest sai must, süütusest süü. Gyt-torp oli tark kõneleja ja äraolijal on ikka süü. Kas ei olnud Janna juba enne oma mehega rääkimist kahelnud? Küll — ja Alf oli tema; kahtlused kaotanud. Aga ta ei salanud enesele: rohkem tundelikult

kui loogiliselt. Tunded allusid aga hele-vusele. olid seisukorra asjad, kaduvad. Tuli uus ja kustutas vana.

Gyt-torpi käte vahel omasid asjad teise näo kui tund varem.

Armastuse argumentidele oli juba nii mõnigi veene alistunud,

Nii kaugel olid siis asjad!

See mees oli temalt võtnud ta armsama, oli temaga abiellunud, sest et tal oli raha. Täna oli ta temalt röövinud rikkuse või-muga ta viimase, ta au, ta lugupidamise ja ausa nime, Ja tema ei olnud võinud midagi muud teha kui tummalt väljuda na-gu avastatud patune, kes on veel rõõmus, et teda ei panda pokri.

Ta tundis, kuidas ta veri neid mõtteid mõteldes soontest läbi tormas. Seal oli tä-nav. Seal oli maja. Ilm oli pime.

Mis nüüd . . . ?

Mis siin argumenteerida! Asi oli selge. Iga sõna, mis ta Gyt-torpiga veel vahetas, pidi talle tegema kahju. Gyt-torp oleks narr, kuita võtaks midagi tagasi. Ja narr ta ei olnud.

Siin oli vaid emb-kumb: Sina või mina!

Seal välgatas tuli. See oli Gyt-torpi töö-tuba.

„Võimalik, et ta nüüd pani „vaarao“ muiates tagasi kappi. See oli oma teenis-tuse sooritanud.

Neetud — nõnda ei tohtinud üks inime-ne teise üle võidurõõmutseada. Pealegi roi-mar ausa mehe üle.

Ja nüüd?

Eesriided olid avali. Ta pidi vaatama, mis see mees seal tegi. Pidi talle vaatama vihatud näkku, pidi temaga seisma silm silma vastu.

Milline narrus! Gyt-torp vajutas elfenbei-nist kellale, mis ta laual seisis ja oli Jan-na kingitud. Teenijaskond jooksis kokku — ja Alf Julsrud, teistkorda teolt tabatud, sai kui parandamatu patune küpseks karis-tusele, mille Gyt-trop temale ennist nii armulikult kinkinud.

Ta tõusis võrele ja ronis müüri mööda tles.

Jah, oli olemas vaid emb-kumb; Mina või sina.

Alles nüüd märkas ta, et aken oli lahti. Kas ei kuulnud ta häält teisest toast? Oh ei, need olid vaid ta liiasti erutatud när-vid.

Kui Gyt-torp teda nüüd nägi, siis oli ta kadunud. Ausal kodanikul oli õigus õõsel läbi akna sissetungijat maha lasta. Parimat võimalust ei võinud temale Julsrud andagi.

Nii siis oli vaja temast ette jõuda.

Ta kahmas tasku.

Juba lamas ta aknal; tekkis krabin, kui ta jala pani simstile.

Toas istus Niels Gyttrorp selg akna poole, oma kirjutuslaua ees.

Polnud kahtlust, ta ei olnud krabinat kuulnud, sest ta ei liigutanud.

Oli vaja teotseda, ruttu teotseda, muidu oli kõik kadunud.

Alf tõmbas relva taskust, lükkas akna lahti ja laskis. Nagu piitsaplaks löikas pauk vaikusest läbi.

Süda lakkas tal löömast, tormas äkki nagu hirmunud lind vastu rinda, vasardas, lämmatas. Punased rõngad ringlesid ta silmade ees. Alf kargas tuppa.

Lühkas jalaga vastu tooli.

Gyttrorp kukkus otseti, näoga kirjutuslauale. Ta oli surnud.

Kummaline: majas jäi kõik vaikseks. Öö oli jultunud eksitamise enesesse imenud, oma tiivule võtnud ja ääretusse kaugele kannud.

Ja nägematult libises Alf tagasi sinetavasse pimedusse, kust ta tulnud.

— — —

Voogavad udud olid kadunud, kui Alf Julsrud ärkas rahutust unest. Talle meenusid valutava päi rasked unenäod, mis teda olid piinanud, ja hirmuäratavad kujutelmad seisis veel tema ümber, kuna ta ennast lõgisedes pesi.

Oli hiline õhtupoolik; põhjatuul, selle rannikmaa sagedane küllastaja, oli valitsuseohjad oma kätte võtnud ja pilved ning vihma kihutanud kaugele maale. Nüüd säras pehme ja lahke päike suurena, selgena ja lahkena enne loojangut ja kastis stügisest puisteede oma kurbmeelsesse kullasse. Rõõmus naer kostis puistestikust; lapsed veeretasi oma võrusid lärmitsevalt mööda lehestunud teid.

Pikkamisi möödus päev, kaasa võttes naeru ja laulu; raskesti ja tunduvalt seisis vaikus tema akna ees.

Kogu päev polnud tulnud kirja; telefongi oli vait olnud. Tühi juhus, mis ta närvilikkust tõstis. Kas see polnud vaikus enne tormi? See vaikus oli ebaloomulik, hirmutav, ülestat pahale.

Ei võinud olla teisiti: Surnu valges viljas — lask ta kehas — eilse õhtu sündmused: kõik osutasid temale. Alf Julsrudile. Nüüd oli kõik tarbetu, põgenemine, salgamine. Ta ei olnud tahtnud elavale Gyttrorpile seda meelehead teha, et tunnistas

enese allajäänuks, nüüd oli surnud Gyttrorp ta ainsa lõõgiga maha löönud.

Jah, ta oli võidetud. Kadunud.

Aga keegi ei tulnud. Keegi ei küsinud tema järele. Vaevalt liikus keegi tänavalgi.

Ei, ta ei jõudnud enam majas konutada. Ta pidi väljuma, õhku ja elu sisse hingama. Need ruumid otse rõhusid teda.

Ta lahkus majast. Puhtalt ja kosutavalt löi talle mereõhk vastu.

Ta läks, käed mantlitaskuis, läbi tänavate, kus seisis rahulik õhtu. Laternad löid loitma. Armastajad paarid möödusid temast käevangus, silmitsesid teineteist särasilmil, ja nende rõõmu sädemed lendasid ka üksikule, kes neid mahalöödud silmil vaatles. Keegi ei hoolinud õieti temast; teda peeti nagu üheks omasuguseks, kes ruttas armsama juurde.

Keegi ei teadnud, et ta oli mõrvar. Et teda taga kihutas hirm, kuni ta närvid kokku varisid.

Ta ei olnud seda tahtnud, ei olnud ka teadnud: juba viibis ta jälle Vesterbrogadel. See oli teda kiskunud, oli temast tugevam. Tegu kutsus . . .

Maja seal oli valgustamata. Ainult üks aken oli valge. Seda tuba ta aga tundis.

Paar inimest seisis maja ees. Sosistasid; üks naine jutustas tähtsal näol asju, mida Alf ei mõistnud, Ta taktis küsida, kuid hääli ei kuulnud sõna. Ta kuulis ainult, et üks noor inimene ütles: „Politsei on üleval.“

Kuigi see oli endastmõistetav, tundis ta, kuidas ta kehast läbi käis nõks. Politsei... see tähendab jälgimise algust. Nüüd algas kõik. Nüüd pingutas iga samm, mida ta trepil kuulis, ta kõrva, ja iga pilk, mis temale langes, võis olla tema jälitaja pilk.

Ja Janna . . .

Ja nagu oleks ta mõtetel olnud telekiineetiline jõud: Seal väljus ta majast. Küljefrondilt, mis seisis põiktänavaa ääres. Janna! Alf läks talle vastu, lõpmatu vaevaga. Mida lähemale ta temale jõudis, seda enam tundis ta oma kehas värinat.

„Janna . . . !“

Janna tõstis silmad, peatus; tundis ta ära. Tegi liigutuse, nagu tahaks rääkida. Siis pöördus äkki ja jooksis tagasi majja.

Alf seisis liikumata ja vahtis uksele, mille taha Janna kadunud. Ta pea vajus rinnale.

Lambid tänaval löid loitma. Kaugemal jooksis tramm mürisedes ja kärisedes mööda, täidetud ehitud teatriküllastajatest. Kas siis tõesti oli kõik ju kadunud? Kas ei olnud

ta ennast asjade esimesele rünnakule liig valmilt alla annud? Veel keegi polnud ju tema vastu kahtlust väljendanud, ainult ta enese erutatud fantaasias oli seisnud kõik see jälitus, mida ta nagu kehalikult tundis. Kas ei olnud seegi olukord, millesse ta siin sattunud, tõesti vastu oma tahtmist, nagu suur jõu katsumine? Ta oli teadlik oma teos, kuid tundis ennast vabana austust meelsusest. Mees, kelle ta tapnud, oli ta raffineeritult hukutanud; mis ta teinud, oli ainult hädavajaline enesekaitse, ei midagi muud. Polnud põhjust karta, veel polnud midagi kadunud. Enne oli vaja ta süüdi tõestada; seda ei võinud keegi.

Janna oli tema sel tunnil maha jätnud! Olgu siis! Temagi närvid olid läbi. Mehe äkiline surm oli ta tunded, ta arusaamise, oli kõik asjade seisukorra segi paisanud. Nüüd nägi ta seda kõik uute, võõraste silmadega. Aga küll ta toibub jälle; leiab tee tema juurde tagasi!

Alf läks linna poole.

Raekojapojaplatsil kohtas ta Ole Skattumit. Sel oli nähtav heameel, et Julsrudi kaua aja tagant jälle nägi.

„Me jääme kokku. Sa tuled „Amethysti“ kaasa.“

„Mis ma seal teen?“ vaidles Julsrud, kuid tal oli juba pooleldi nõu ksasa minna.

„Pead tantsima või vaatlema, kuidas ise tahad. Ja seksti jooma. „Amethystis“ on Kopenhageni ilusamad neiud. Muide pead nägema minu uut frakki.“

„Siis muidugi,“ ütles Alf.

Nad võtsid auto. Teel lobises Skattum sajast, mis praeguse otsustava pöördeniasjast tähtnud ka Julsrudi horitsondi: võiduajastamisest, moest, naistest, meresõitudest, raamatutest ja koertest. Siis siirdus jutt jälle naistele.

„Mis teeb sinu sõbranna?“ küsis Skattum.

Julsrud võpatus.

„Milline sõbranna?“

„Noh, see — see — Jumal teab, millist ma mõtlen,“ ütles Skattum naerdes. „Kord oli sul ju midagi ühe naisega. Keegi jutustas mulle sellest. Usun John Rosslund. See on ju üks kama kõik.“

See oli tildse Ole Skattumi viimane tarkus: see on üks kama kõik. Alf Julsrud oli selle üle tihti naeratanud. Täna kadestas ta teda selle eest. Ja ootas põnevalt, et Skattum jutustab talle midagi roimast

Danebrogi Vej ääres. Kuid seda ei sündinud.

Siis läksid nad „Amethysti“ ja jõid seksti.

Tulid tantsunumbrid. Keegi jalgrauamees tegi kunstlikul jääteel kõiksugu vigureid. Kelnerid tõid õhtulehed. Julsrud ei julenud ainustki osta. Kartis, et närvid ei jaksa vastu panna.

„Kas tead ka õieti,“ ütles äkki Skattum, „et sinu nimi leidub ajalehes?“

„Minu nimi . . .?“

„Ara'nd tee nii. Oled ju ometi kuulnud mõrvast Niels Gyttorpi kallal. Loomulikult pead sellest teadma. Sest sa viibisid ju veel eile tema juures.“

„Kust sa seda tead?“ küsis Alf kartlikult.

„Kõigi külaliste nimed seisavad ajalehes. Kas sulle ei ole tulnud veel kutset politseisse?“

„Ei.“

„Siis leiad selle kodust, kui sinna lähed.“

Kogu ruumi näis olevat tabanud keerlev ring. Tuled ja inimesed lendasid Julsrudi silmist mööda. Ta vaatas sõbrale näkku; see süütas parajasti sigaretti. Alf jõudis küsida:

„Ja kas mõrvar on käes?“

Skattum kustutas tikku ja vaatas talle näkku.

„Temal ollakse jälil. Mõrv on ühenduses ühe kalliskiviga, mille üks külalistest on varastanud.“

Alf tõusis.

„Kuhu sa lähed?“

„Seal see väike vahib siia. Tahan temaga tantsida.“

Ta tõmbas sügavasti hinge ja läks pikkamisi ümber ovaali. Keegi härra palus temalt tuld; ta kasutas võimalust sõbra poole tagasi vaadata.

Ole Skattum vaatas temale tähelepanelikult järele.

Ta pidi tantsima, kui ei tahtnud äratada tähelepanu.

Tüdruk tegi kena kniksu. Mõne tiiru järele läksid nad baari ja siis selgus, et tüdruk siinsamas oli ametis.

See oli temale peagu armas: siis ta ei tarvitanud ennast nii väga valitseda, mis teda ärritas.

Skattumgi oli enesele otsinud kaaslast. „Sõidame veel veidike „Tivoli“?“ ütles ta.

„Tivolis“ jõid nad mõne cocktaili; siis lahkusid paarid.

Alfi väike sõbranna silmitses teda kõrvalt naeratades.

„Kas kannatate armuvalu?“

Alf raputas pead.

„Mis teeme nüüd?“

Alf heitis käega. „Joome mokat.“

Pisut pettunult ütles tüdruk jah.

„Mis teil on?“ küsis ta. „Teiega ei ole kõik korras. See on juba kaheksas klaas rootsi punshi; ja teie juures pole midagi märgata. Teie tahate midagi uimastada?“

„Võimalik.“

„Seda peate mulle jutustama, jah?“

Tüdruk lähenes talle õrnalt ja jätkas: „Mina vaikin kui haud.“

„Ei, ei.“

„Siin jooge!“

Alf jõi.

Tüdruk aga ütles ettevalmistuseta: „Teie olete mõne kuriteo teinud.“

Alf naeris: „Kuidas tulete sellele?“

„Tunnen seda. „Amethystis“ õpitakse inimesi tundma, uskuge. Ütlen teile tõtt: ennist, kui teie sõber rääkis mõrvast Danebrogi Vej ääres, silmitsesin teid. Ja ma ütlen teile suu sisse . . .“

Julsrud tõusis. Ja märkas, et vaarus.

„Eks ole?“ jätkas tüdruk teist tooni võttes. „Teie tegite seda?“

Alfi käsi kähvas südamele. Siis toetus ta raskelt lauale, varises kokku ja ütles tasa ning kinnisilmil:

„Jah, ma tegin seda.“

Tüdruk silmitses teda külmalt, luuravalt: „Läheme!“

Nad väljusid.

Väljas patrulleeris üks linnavaht edasitagasi. Julsrudi kaaslane läks tema juure ja vahetas temaga mõned sõnad. Politseinik tuli Alf Julsrudi juurde ja pani oma käe ta õlale:

„Teie tulete kaasa!“

Nad läksid kolmekesi tänava nurgal asetsevasse komissariaati. Politseinik, näost punane, tulvil täis õhinat, nihutas Alfi enese ees tuppa.

„Härra komissar,“ ütles ta ärevalt vabiseva häälega, „toon teile mõrvari Danebrogi Vejlt. See on mees, kes tappis härra Gyttopi.“

Komissar silmitses teda hämmastunult.

„Mis see tähendab? Mis te olete teinud? Jutustage mulle seda kord ise. Kes te olete?“

„Olen insener Alf Julsrud. Lasksin maha kaupmehe Niels Gyttopi.“

Veel ikka silmitses komissar teda, kuid hämmastunud naeratusega.

Hans Rebane,

saadik Soomes, sünd. 24. 12. 1882.

„Ja kust tulete nüüd?“

„Sealt kohvikust. Olin enne „Tivolis“, varem „Amethystis“.“

„Ja seal võtsite muidugi napsu?“

„Muidugi . . .“

Ametnik noogutas rahulikult pead.

„Kui te oleksite mõni tundmatu noor nolk, ajaksin ma teie nüüd tänavale. Aga teie olete segatud sellesse loosse ja sellepärast on teil teatud õigus kuulda tõtt. Eks ole tõsi: Gyttop tõendas, et olete tema rubiini varastanud?“

„Tema . . .“

„Pst! Tean, et olete süütu. See rubiin ei kuulunud nimelt mitte härra Gyttopile; üks ärisõber oli selle temale ainult hoiu peale pannud. Ja nüüd pange teravasti tähele: kivi, mida ta eile oma külalistele näitas, oli tõepoolest ainult imitatsioon. Algupärandi oli ta ammu juba teinud rahaks. Täna oli omanik temale oma tuleku teada pannud ja homme ähvardas teda pettuse avalikukstulek. Mis tegi siis härra Gyttop? Instseneeris varguse. See polnud paha. Sellegipärast eksis härra Gyttop. Nimelt: tema proua teadis rohkem kui Gyttop aimas. Kui külalised lahkusid, ütles proua talle kõik suu sisse.“

„Mu Jumal!“

„Siis nägi Gyttop, et kõik oli kadunud, ja võttis märki. Ta leiti surnult oma kirjutuslaua eest.“

„Aga ajalehed räägivad mõrvast?“

„Nii see paistis, vähemalt esimesel hetkel. Leidsin nimelt seinast kuuli. Alles päeva jooksul teatas proua Gyttopr meile kõik ja arst on tunni aja eest selgeks teinud, et Gyttopr enda ise tappis.“

Alf Julsrud pani käe tulikumale laubale.

„See kõik on nii arusaamatu . . .“

Ametnik noogutas.

„No jah. Ja siis veel alkohol, eks ole nii? Annan teile hea nõu: Minge õige pikkamisi ja jala koju. Ja homme, kui olete kõigist ärritustest hästi toibunud, minge proua Janna Gyttoprpile kondolentsvisiiti tegema . . .“

Kuidas ta päästeti.

Prantsuse kirjanik **Germaine Beaumont.**

„Sel aastal,“ ütles Kaarel Kaevupõhi, „peab jõuluõhtune sööming saama söömingute sööminguks, muidu ta ei olegi jõulusööming!“

Kogelenud selle põhitõe, valas ta kaheksanda coctaili kõrri ja tahtis baarileti eest taburetilt maha tulla. Ta jõudis pörandale rutemini kui kavatsenud, ajas enda sõbra Tepani najal aegamisi jalule ja ootas, üks jalg õhus, et maakera jälle normaalse tasakaalu võtab.

Tepan polnud Kaarlist paremini korras. Ja Siimon Sibulgi ilmutas juba kergeid alkoholimürgituse tunnuseid.

„Kaarlil on . . . õigus,“ ütles Tepan. „Peab . . . lõbutsema . . . see sobib . . . meie vanusele . . . Jõulusööming . . . hurraa, jõulusööming . . . Toon kaasa ilusaima ilusaimaist neidudest — hupp . . . Kuhu me siis lähme?“

„Kadunud Lambasse?“

„Ei! . . . Miks siis . . . miks siis mitte „Kuldvasikasse“? . . . On tore pesa . . . Mütürid kaetud vasikanahkadega . . . Kõik härgadele! . . . See on tolle maja juhtsõna.“

„Tehtud!“ ütles Kaarel. „24. detsembri keskõösel „Vasikas“. Nägemiseni.“

Kaarel oli juba nentunud, et maakera värisemise lõpetanud, ja näis nüüd selle pinda arvavat soodsaks uute seikluste otsimiseks. Surus seltsimeeste kätt ja vaarus ukse juurde.

„See mehike . . .“, ütles Tepan mõtiskledes, „joo liiasti . . . kirjuta see endale kõrva taba, mu armas Sibul. Küll ta kukub, kukub kui telegrafipost . . . Sest ta jalad on juba nõrgad. Jah, pea, meeles, see mees joo, jah, joo liig palju . . .“

Jõudnud tänavale, sai Kaarel võimu oma viie meele üle jälle tagasi. Mitte üsna loomulikult. Sest kuigi ta oli tagasi saanud keha tasakaalu, ta hing vaarus ikka veel kardetavalt. Selles sütidistas ta kõige esmalt likööride viletsat kvaliteeti, siis aga ka mittevajalikku kvantiteeti. Vastupidiselt Tepani arvamisele uskus ta nimelt, et oli veel liig vähe joonud. Sellegipärast oli tal vastik mõnda teise baari sisse astuda, kui ühest sellisest möödus.

„Oh,“ ohkas ta, „ei ole enam lusti juua; see on paha märk. Noh, küllap on homme kõik jälle parem.“

Aga järgmisel hommikul polnud asi sugugi parem. Ta oli väsinud. Läks büroosse, saatis kirjadele pilgu ja läks tagasi koju. Aga kahe tunni pärast väljus ta uuesti. Kuski polnud tal hea. Ja sellesse enese ja elu väsimusesse jäi ta jumalateenistuseni. Siis laskis ta end oma autojuhil sõidutada „Kuldvasika“ ette, saatis auto koju tagasi ja tahtis kõrtsi astuda. Aga — ei astunud.

Tal oli võimatu sinna astuda. Tume rahutus, mis teda valitses, kristalliseerus äkki hirmsaks võikuseks. Läbi akna nägi ta Tepanit ja Sibulat kolme naise seltsis. Ilusaim ilusatest oli nähtavasti kaasa toonud ühe sõbranna, kes sellises majas kui „Vasikas“ nagu loodud oli hiilgama. Ja ilusaim ilusatest näis ka olevat vasikas. Lobises kui latatara. Pealegi näis shampus ta tegevast tülinorijaks. Shampus, kära, jazz. Kaarel värises kujutelmas, millise käigu see õhtu omab. Kas siis tõesti muud paremat maailmas ei leidunud? Rõõmutud löbud ja kibe ärkamine.

Kui karjasena riidetatud uksehoidja talle tahtis avada ukse, taganes Kaarel ja lip-

pas minema. Julgus oli tal kadunud. Ehk sai ta selle tagasi, kui veidi jalutas?

Tühi lootus. Veel veerand tundi hiljem sammus ta, kiiremini ja kiiremini, nagu põgeneks ta. Äkki libises ta jalg apelsiinkoorel. Kaarel kukkus, tundis veel põletavat valu jalas ja kaotas meelemärguse.

— — —

Avanud silmad, oli tal kummaline tunne. Ta uskus nägevat und. Ta sulges silmad ja avas nad uuesti. Ei, see ei olnud unes, aga see tõsidus oli sama kummaline kui unenägu. Tõsidus oli see väike söögituba oma kaminaga, milles pragises tuli. Tõsidus oli ünnargune, neljale inimesele kaetud laud. Tõsidus oli ka vana, valgete juustega daam, kes tema kohale kumardus ja küsis: „Noh, mu härra, kas on teil veel valusid?“

Kaarel liigutas end.

„Ai! Olen väananud oma jala. Kus ma öieti olen?“

„Meil,“ vastas vana daam. „Tulime pajajasti kirikust, minu mees, mu kaks last ja mina, kui leidsime oma ukse eest teie meelemärguseta olekus. Mõtelge, kuidas me ehmatasime. Mis oleksime pidanud tegema? Kõige pealt oli teid vaja siduda. Minu mees ja Karl tõid teie siia. Õnneks on meie söögituba all. Siis tõmbasime Madeleine ja mina teil saapad jalast. Teie jalg on seotud ja masseeritud. Loodame, et asi ei ole hull. Ja kui teil midagi ei ole selle vastu, et näete meie jõulusõõmingut ja olete meie külaline, siis olge terve tulemast!“

„Tänan teid väga, armuline proua,“ ütles raskesti hingav Kaarel.

„Pidage, ma panen teile veel ühe padja alla. Nii, nüüd on teil parem. Aga ärge liigutage. See diivan on küll vana, aga mugav. Näete, sealt tuleb minu perekond.“

Tuli kolm isikut. Vana härra hallide vurrudega, sirge noormees ja üks valges kleidis neiu.

„Minu mees, minu tütar ja mu poeg. Härra...“

„Kaarel Kaevupõhi.“

„Kahju, et teiega nii piinlikus seisukorras tutvun,“ ütles vana härra. „Kas võime teie heaks midagi teha? Kellelegi teatada? Telefoneerida?“

„Mind ei oota keegi. Ei taha teid ka rohkem eksitada, palun sööge ja ärge minust hoolige.“

„Bravoo, tore mõte!“ ütles ema. „Madeleine, lükka üks lauake härra Kaevupõhja kõrvale. Tema sööb meie seltsis.“

Kaarel ei protestinud. Silmitses neiu. Sel oli peen nagu nagu madonnal gooti kirikutes. Tema hallid, pisut ehmunud silmad, peen suu, väikesed, lumivalged hambad, augukesed põskedes, kõik naeris tervises ja ilus. Siis veel sale keha. Tema käest võttis Kaarel esiti supi, siis kana-rieie salatiga, siis koogid. Suurepärase üksmeel valitses kõikjal. Igatüks aitas teist, armastas teist.

Kaarlile pakuti ka shampust, kuigi vähe. Kunagi veel polnud see talle nii hea maitsnud, kui nüüd seda Madeleine saladatelt kätelt võttes.

„Terviseks, ema, terviseks, isa, terviseks, Paul! Teie peatseks paranemiseks, mu härra! Rõõmsaid jõulupühi!“

Teadmata miks, oli Kaarlil lust nutta. Siis vaatas ta Madeleine ilusatesse selgetesse silmadesse ja kordas:

„Rõõmsaid jõulupühi minu uutele sõpradele ja palju, palju õnne!“

— — —

Kui väike pidu lõppes, võttis Paul, kelle tuba söögitoa kõrval asetses, külalise eest hoolitemise enesele. Ööseks seadis ta võrrale kõik korda ja vara hommikul läks ta telefoneerima. Tund hiljem viisid teener ja autojuht Kaarli koju. Kaarel laskis end osavõtuta ravida. Näis olevat nagu unenäos. Hajameelselt kuulas ta arsti, kes käskis rahulikult lamada. Tore magadistuba näistalle olevat kitsas värske väikese söögitoa kõrval väikeses rantjee perekonnas, kus ta oli veetnud nii kummaliselt mõnused tunnid.

Kui Tepan ja Sibul pärastlõunat ilmusid teda vaatama, silmitses ta neid nagu võõraid, eriti Tepanit.

„Noh, Sibul, mis ma ütlesin, kukub kui telegrafipost?!“

Kaarli silmade ette kerkis ühe neiu pilt, tõsise neiu pilt ja ta silmad särasid, kui ütles:

„Jah, usun, paremini ma ei võinudki kukkuda!“

Valeraha.

Looke Viru rannast. H. Rikand.

Neil aegadel võis rubla eest kolmekuise pörsa osta.

Saksatoas — nii nimetati kõrtsi tagakambrit — tõusid kaubasellid joomalauast, ja kuna üks neist kõrtsmikule midagi naermaajavat ütles, lausus teine, raha lauale pannes :

„Rubla kakskümmend kopikat.“

„Täna, aulikud härrad!“ sõnas kõrtsipapa pilku laua poole heites ning siirdus mõlema võõra järel välisukse poole, et saksu suurte kummardustega minema saata.

Kui ta tagakambri tagasi jõudnult raha letisahtlisse visata tahtis, peatus ta pilk rublatükil.

„Nii isevärvi?“ pomises ta ja vaatles raha lähemalt. Viskas ta siis lauale : kolks! Veel kord. Ja veel kord.

„Kurat!“ vandus ta äkki ja tormas mis võis välisuksele.

Aga saksad olid juba suutnud hobused lasipuust päästa, uhkesse tumepunasesse saani istuda ja kurinate kõrisesdes minema kihutada, kõrtsmiku hädaldav-vihaseist hüdeist ja kätevehkimisest hoolimata.

„Kelmid, kaabakad, lurjused!“ sülgles kõrtsmik vihaselt. „Valeraha viskajad! Ise veel saksad! Saadana lorbid! Näidaku nad end veel kord mu silmi! Ma teen nad pudruks.“

Ta kees vihast. Seda enam, et petised kihtidesse kuulusid, kelle ees ta harjunud

kummardusi tegema. „Koeraraiped! Lääkiiv välimus, aga ise näe mis! Ptüi tõbras!“

Muidugi, enese kahjuks ta seda rublat ei jäta. Mitte milgi kombel. Küllap ta selle juba edasi sokutab. Ja ka mõnele härrasmehele. Tingimata.

Kõrtsipapal oli õnne, Kaks päeva hiljem peatus ta katuse all mingi saksikute trobikond, kes kõrtsi tagakambri laia priiskamise toime pani. Arveõiendamisel poetas kõrtsmik tagasiantava raha sekka ka vale rublatüki. Joobnudpäi pistis saks raha punga ning kogu seltskond vajus ilmatu kära ning tralliga minema.

Õösel ei saanud kõrtsipapa tundide jooksul und silma.

„Sa sinine sunnik!“ harutles ta. „Kui libedasti see kõik läks! Nood kaabakad mulle ja mina teistele edasi. Joobnudsilmi võtavad kõik vastu. Koergi ei haugu järele.“

Kõrtsipapa mõtles ja mõtles.

„Kui õige sedasi . . .“

Veetlevad pildid tekkisid ta kujutlusis. Pildid rahast, paljust rahast. Kui ta viimaks uinus, mängles mõnuilmeline naeratus ta tüügashabemelisel näol.

* * *

Rakvere-Kunda vahelise maantee ääres, kus meie tubli topsiperemees elutilka mõõtis, elas ja tegutses lähema küla sepp. Oli mees ja meister mitte üksi hobuserautamises ja vankrirataste vitsutamises, vaid mõnes peenemaski rauatöös.

Hõlpsamini kopikaid teenides kui ümberkaudsed talunikud, arvas sepp võivat enesele kergemini ka elumõnusi lubada. Neid pakkus lähedalolev kõrts ohtrasti. Polnud siis ime, et sepa ja Kõrtsi Jüri vahel sula sõprus valitses.

Kord kui sepp ainukese küllastajana kõrtsipapa kaasabil topsi tõstis, sõnas Jüri salapäraselt :

„Kuule, sepameister, kannan juba mitu aega toredat kavatsust peas, mis mulle kuidagi rahu ei anna.“

Sepp kergitas oma tahmaseid kulme. „Toredat kavatsust? Kavatsused on kenad asjad, pealegi kui nad toredad on. Puista välja!“

„Aga see on,“ — kõrtsmik tasandas häält, vaatas umbusklikult ringi, astus leti juurest tagaseinas asuva ukse juurde, avas selle ja

Eduard Vöhrmann,
kirjanik Tartus, sünd, 22. 12. 1863. 70. a.

heitis uuriva pilgu taharuumi, siirdus siis uuesti leti äärde ning põiki üle selle oma paksu keha sepa poole nihutades sosistas:

„Tahad rikkaks saada?“

Hämmastuses oli sepp oma sõbra tegevust jälginud. Nüüd kerkisid ta kulmud veelgi.

„Rikkaks saada?“ küsis ta. „No imekest! Kes seda ei tahaks.“

Kõrtsmiku silmad välgatasid. „Arvasin seda, vennas. Sellepärast su'ga räägingi. Just sinuga. Sest . . . vaata . . .“

Sõnu otsides lõi ta kogeleva.

„Jüri, sinder, ära mökita,“ sõnas sepp. Sa sunnik haud midagi. Ega sa ometi mõnd röövimist . . .?“

„Oinas! Mida sa veel ei arva? Aga raha! . . . Raha teha, vaat seda.“

„Raha? No muidugi raha, seda sa ju ütlesid.“

„Aga kuidas teda teha? Varastada? Kellegi kõri kallale asuda?“

Hüppele valmistuva kiskjana vinnus kõrtsmik üle letilaua sepale veel lähemale, talle peaaegu kõrva sisse kähistades:

„Kas sa ei taipu? Raha teha! Ise teha teha! Saad nüüd aru?“

Sepp tummus. Lollakalt vahtis ta kõrtsmiku otsa. See aga haaras ta õlast kinni, et kas või karjata.

„Ära jõllita ometi nii rumalasti. Ega sa eilne pole, et-aru ei saaks.“

„Raha teha? . . . Ise teha? . . .“ kuuldus sepalt nagu surve alt. „Valeraha?!“

„Mis tähendab „valeraha?“ kähistas kõrtsmik. „Kui ta meie käest rahana välja läheb, siis on ta raha. Pealegi kui ta eest hõberublakesi muretseda.“

„Kas seda siis saab?“

„Saavad teised, saame meiegi,“ vastas kõrtsmik ning jutustas sõbrale oma elamuse valerahaga.

Sepp kuulas avasui. „Pärgel, see plaan ei ole halb. Sul tööpoolest siin kõrtsikohas kõik nagu loodud selleks, et . . .“

„Ja tead veel mis? Esimene tinarubla, mis sa valmis valad, tuleb mulle, siia letile naelutamiseks.“

„Milleks see?“ imestas sepp.

„Kaitseks kahtlustuste vastu. Et kui keegi peaks lõugama hakkama . . .“

„Suurepärase, suurepärase,“ kiitis sepp. „Aga kui keegi meist siiski urjadniku*) kätte kukub, mis siis?“

„Ei tohi ta teise süüst niitsatadagi.“

„Ja too teine?“

„Teeb kõik, et kaaslast päästa.“

Gustav Olik,

haridusnõunik Tallinnas, sünd. 25. 12. 1869.

„Päästa? Politsei käest? Ära aja jama.“

„Ära sõima enneaegu. Kes võib teada, mis, kus või kuidas.“

Lühidalt: mõlemad vandevennad löid käed kokku.

*) Urjadnik — veneaegne raiooni politseiametnik maal.

Kui kõrtsmik pärast sõbra lahkumist õhtul magamaminekut ehtis, viskas ta momendil, mil naine väheks veel välja kadus, aluspükste väel paar säärast labajala trampit, milliseid tema kerekus nähtavasti kuidagi lubada poleks võinud.

„Oi vennike Jüri, vennike Jüri, nüüd alles tuleb elu! Vaat siis võid küsida, mis maksab Rakvere! Ah, mis Rakvere! Mis maksab Tallinn?“

* * *

Urjadnik tegutses. Tasapisi harutas ta niite. Üks mis kindel: rahavabrik oli kui mitte Rakveres, siis kuski Rakverest kuni Kundani asuval maaribal, nii siis väga võimalik, et tema enese raioonis. See oleks ju kuninglik. Kui ta sarnase kala kinni saaks napsata — ohohoo!

Haruldane mees too Kõrtsi Jüri. Kukup valerahadega sisse, aga ei katsugi neid edasi sokutada. „Näe, naelutasin nad siia letile, hoiatuseks enesele ja teistele. Mis sa ära teed, kui vahel purjuspäi silmad liiga ähmased on. Haruldane ausus, haruldane mees! Kui ta ainult nii loll ei oleks. Tark mees oleks kindlasti piiluma hakanud, kes need küll sarnast kaupra rahva sekka poevavad. Aga noh, küllap tema, urjadnik, juba hakkama saab. Eriti veel kui Jüri ta näpunäiteid täheleb. Seda aga see kõrts-

mik ju ometi töotas. Nii siis ainult vah-
vasti edasi.

* * *

Urjadnik hõiskas. Ta oli kala kinni
napsanud. Puht oma enese osavusega, kuna
Kõrtsi Jürist tühjast talle mingit abi pol-
nud. Loomulik : inimene enda lillaks trim-
banud, — milline kõrtsimees suudabki va-
naduses õige aru alles hoida.

Urjadnik on Rakverre sõitmas. Vankris
on tal kinniseotud kätega sepp ja taskus,
tema, urjadniku taskus, kuldaväärt asjad :
sepa ülekuulamise protokoll ning kaksteist-
kümme vale rublatükki. Kaksteistkümme
verivärsket tinarubla, mis sepa juurest lei-
tud. Tõsi, rahavalamise vormi urjadnik
kätte ei leidnud, — kuid niigi oli asi sel-
ge. Ja nüüd läks sõit Rakverre, kõrgema
politsei palge ette.

Kõrtsi lähedusse jõudmisel hakkas sepp
korraga paluma, et urjadniku härra talle
veel võimaldaks viimast korda oma kodu-
küla kõrtsis pead täis võtta. Tal olevat
ju nüüd Siberi tee julge all, millest ta enam
ei pääsevat. Ja seda maad siin ei näge-
vat ta eluilmas enam. Kui ta veel kord
end siin purju saaks panna, see oleks ta
viimane rõõm siin ilmas. Siis võidavat te-
maga teha mis tabes.

„Või nii, või sind raibet kõrtsi lasta?“
pilkas urjadnik. „Et sa mul ilusti plehku
pistaks.“

„Kulla pai urjadniku saks, kuhu ma's
pistan. Ma ju ei palugi, et mind üksi min-
na laseksite, te tulge ise kaasa. Pidage
mind kas või kõie otsas.“

Urjadnik lubas. Ükskõik! Saagu siis
pealegi see raisk oma viimane rõõm kätte.
Ja ega naps või teine temalegi, urjadniku-
le, paha poleks. Ta soostus.

Kõrtsi peremees näis väga imestunud,
kui vanad tuttavad sel moel sisse astusid.
Kuuldes, milles asi seisab, haaras ta ülla-
tuses pea kahe käe vahele. Ruttas aga siiski
teenistusvalmilt pudeleid lauale tooma. Il-
musid sinna suupistedki.

„Tiri välja, mis sul paremat,“ käsutas
vang. „Küll mu naine tasub kõik. Hilbud
müüb ära, aga tasub.“

„Sa, sepp, ära räägi sellest. Oled küll
kurjategijaks saanud, aga mu sõber oled
sa siiski. Joo! Kõik minu kulul. Ja ur-
jadnikuhärra lubagu ennast ka kostitada.
Olete vahva mees. Ja selle juures kuldse
stidamega. Kas mõni sigamees oleks vae-
sele vangile seda ta viimast rõõmu võimal-

danud. Eluilmaski. Terviseks, härra urjad-
nik! Terviseks, sepp, sina raisk!“

Kui tuju juba n'ä paras oli, hakkas kõrts-
mik seppa päris korralikult hurjutama. Mis
ta küll olevat arvanud sarnast kuritööd te-
gema hakates? Valeraha valada! Pörsas!
Milleks oli tal seda tarvis? Kas ta ei tee-
ninud oma ametiga head raha? Kas tal
polnud laialiselt meistrimehe kuulsus? Oli
siis see kõik lehmasõnnik? Aga mis nüüd?
Siberi vang. Si—be—ri vang! Toho tont!
Ei sihukest asja poleks tema, Jüri, oma
sõbrast oodanud. Ptüi, tõbras!

Kõrtsmik pühkis näolt higi. „Prosit,
urjadniku härra! Teie terviseks! Olgu!
Too kurivaim saab nüüd oma teenitud pal-
ga. Paras talle. Teie terviseks! Aga tahak-
sin meeeldi näha, kui osavasti ta noid rub-
latükke oli valanud. Kas ta, siga, selleski
tõesti nii suur meister oli?“

„Meister ta, kutsikas on, ega seda või
salata, lausus urjadnik, taskust väikest pa-
kikest võttes ja sellest vale rublatükke välja
koorides.

„Kas võiksin neid lähemalt silmitseda?“

„Miks mitte. Olge head.“

Nähtavasti äärmiselt huvitatult võttis
kõrtsmik rahad ja hakkas neid uurima. Ta
silmitses neid üksikult ja koos, kaalus neid
peopesal ja pildus vastu lauda, vahel sekka
aga urjadnikuhärra klaasi ikka uuesti täi-
tes. Akki kärgatas ta sepa poole:

„Mida pärgel sina seal kaela sirutad!
Pole oma kätetööd näinud võih? Söö oma
sõõmine ja joo, mis sul nina ees! Saadana
rotisõõt, nende tühiste tinatükkide pärast
ennast Siberisse mängima! Ptüi, sunnik!
Oma enese kätega lööksin su seanõo segi!
— Prosit, urjadniku härra! Teie terviseks!
Vabandage, et tolle lori peale käratasin,
aga kas ei aja hinge täis, kui su oma sõber
sääraseid sigadusi. . . . Nii! Näete, keeran
kõik rublakesed ilusti jälle nartsusse ja seon
kinni. Siin on pakike, urjadniku härra.
Prosit!“

Urjadnik pistis pakikese tasku.

— — —

Rakvere maakonnapolitseis oli naerusar-
jaga tuulata, kui urjadniku surmtõsise et-
tekande järele ta juurdlusmaterjaali ja asi-
tõendusi, kahteteistkümme pesuehtsat
höberublat nähti.

„Teil seal maal peab küll põrgulikult igav
olema, et päise-päeva ajalgi und näete,“
arvas ülemus. „Muidu ju täie mõistusega
inimene sarnaseid tükke ei teeks.“

Urjadnik ei mõistnud kolmegei lugeda. Sa aeg! Oli ta siis, või on ta praegu hull! Rublatükid õiged? Õiged?! Ja ometi oli ta neid igati uurinud ning . . . Mis on siis nüüd juhtunud?

Mis oli juhtunud, ei huvitanud suuri sak-su. Nende ees seisis tõsiasjana mõtetu jant, muud midagi.

„Hiilgada tahtmine pole halb asi,“ tähendas ülemus urjadnikule, kuid seda teostada stütu inimese kulul — no, vennas, see lõhnab juba roimana. Pidage seda meeles!“

Ja et urjadnik seda tõesti meeles peaks, selleks avaldati talle kirjalik märkus.

Sepale aga anti vabanduste saatel tagasi

„tema“ kaksteistkümmend hõberubla, mis ta koju jõudes muidugi nende õigele pere-mehele kätte toimetas, Siis alles läks top-sitõstmine lahti — nägemata jäänud Sibe-rist tagasituleku auks.

„Pärgli osav mees olid sa!“ kiitis sepp oma sõbra päästetegevust meeldetuletades.

„Tuli olla. Su asi polnud ju enam nali.“

„Jaa, kuramus!“ ohkas sepp. „Oli ikka päris vedel tunne, kui —“

„— kui urjadnik su käed seljataha kee-rutas. Usun, vennas, usun. Aga nüüd, õnneliku päätmise auks! Terviseks!“

„Terviseks, Jüri!“

„Aga su rahavabrik?“

„Kinni! Söögu teda raiska hunt!“

Tuhandefrangine.

Prantsuse jutt.

„Jumalaga, Coco! Ära ole kurb. Kümme päeva möödub ruttu.“

„Jumalaga, armsaim! Ole aga ettevaatlik ja ära kellegagi sõbrusta!“

Rong hakkas liikuma. Odette kummardas avatud aknast kergesti välja. Mõned käesuudlused . . . Henri, tema valge leh-viv taskurätt ja raudteejaam kadusid tema silmist.

Odette vaatas teise klassi vagunis ringi. Peale tema oli seal veel vaid keegi daam. Odette võttis kübara peast ja mantli sel-jast ning tegi enesele kõik mugavaks. Kogu kupee külg oli tema tarvitada. Siis sil-mitses ta daami, kes tema vastas akna juu-res istus. See oli noor, ilus nagu temagi ja blond, kuna tema oli brunett. Odette ei jõudnud kaua vaikida.

„Kas sõidate ka Pariisi?“ küsis ta.

Teine näis seda olevat oodanudki, nae-ratas lahkesti ja muutus kohe väga jutu-kaks.

„Jah, sõidan Pariisi, nagu vist teiegi. Olen juba mitu tundi teel. Üksi on vagunis väga igav istuda ja ebamugav ka. Kahe-kesi on meeldivam!“

„Mina sõidan sisseoste tegema,“ seletas Odette rõõmsasti. „Vististi teie ka?“

„See on naljakas,“ rõõmustas reisikaas-lane. „Muidugi lähen minagi sisseoste te-gema. Olen sündinud Pariisis ja juba kolm aastat provintsis abielus. Minu mees lubas enne pulmi, et vähemalt iga kahe aasta

tagant tohin sõita Pariisi enesele uusi rõi-vaid ostma. Ei tea, kas ma temale muidu oleksin läinudki.“

„Mina ei ole küll sündinud Pariisis,“ vastas Odette, „aga võib olla just sellepä-rast, et ma seal kunagi kestvalt ei ole ela-nud, vaid ikka ainult mööduvalt, on Pariis muutunud mu igatsuse sihiks. Ja mina oma temperamendiga olen sunnitud elama min-gisuguses pesas, mida nimetatakse linnaks! Mis inimene seal leiab? Ehid ja puhastad oma maja ilmlõpmata, mängid lapsega, kel pealegi on hea hoidja; kohtad ikka jälle samu tuttavaid, kes üksteise vastu tunnevad igavust . . . Pärís õnn on, et tohin aeg-ajalt sõita Pariisi. On ehk teil aimu, mida sel aastal õieti kantakse?“

„Pudelroheline on tänane mood. See värv sobib teile vististi jumalikult. Sest teie silmadel on ju veetlev roheline sära.“

„Minu mees ütleb alati, tema abiellunud minuga mu silmade pärast. Aga teie sini-silmad ei ole sugugi vähem veetlevad. Si-nisilmad on nii rahustavad . . .“

Nõnda sattusid nad jutuhoosse. Iga mõte ja sõna leidis vastukõla. Nagu kaks lib-likat lendlesid nad päikese käes lillelt lil-lele. Nii kerge oli nende vestlus. Kuhu neid lõhn tõmbas, sinna nad laskusid, et lillenupust võtta mett. Avameelselt, nagu inimesed ikka, keda juhus kokku saatnud ja kohe jälle lahutab, võib olla igavesti,

jutustavad nad üksteisele kõigest, ka kõige intiimsemaid asjast...

Üllatunult tõusid nad, kui konduktor teatas:

„Poole tunni pärast oleme Pariisis. Teie sõidupiletid, mu daamid.“

„Jumal, kuidas aeg lendas!“ hüüdis Odette. „Ei oleks võinud arvatagi. Pean hetkeks kaduma. Kas olete nii lahke ja vaatate ka minu asjade järele?“

Isegi käsitasku jättis ta kupeesse.

„Nüüd on minu kord ja teie olete valvur,“ ütles noor proua, kui Odette tagasi tuli.

Temagi jättis oma käsitasku maha. See oli nii loomulik,

Odette tahtis ennast veel ruttu teha ilusaks. Ta võttis huultepulga ja puudritoosi kätte, nägi selle juures oma ilusat uut rahakotti ja talle tuli lust kord oma väikest kapitali näha ja üle lugeda. Seal pidi kõige pealt olema ta uus tuhandefrangine, mis oli alles kasutamata; muu raha oli kõik väiksemates paberites. Aga kus ta oli?

Mispärast polnud teda näha?

Ta sõrmed muutusid rahutuks ja kiskusid paberid laiali. Ta ajas kogu käsitasku sisu segamini. Kuid tuhandefrangist paberit ta ei leidnud.

Talle tuli hirmus mõte. Kas ei olnud ta oma käsitasku ennist siia jätnud? Kõik lood petetud usaldusest, mis ta kuulnud, meenusid talle, ja sama olend, kes talle meeldinud ja oli paistnud nii armsana, muutus ta kujutluses kohe kardetavaks, tagedaks olendiks.

Mis ütleks ta mees seda kuuldes? See oli teda veel viimsel hetkel ettevaatamatuse eest hoiatanud. Iial enam ei lasknud ta teda nüüd üksipäi sõita. Nüüd oli kogu see ilus reis rikutud. Mis pidi ta Pariisis tegema vähese rahaga? Henriilt veel kord paluda tuhat franki? Henri kokkuhoiule vaadates oleks see asjatu ettevõtte.

Ta silmad täitusid pisaratest. Et just temale see pidi juhtuma!

Ta pilk peatus teise käsitaskul. Oh, see kaval! Jättis vististi meelega oma tasku maha, et temas ei tõuseks vähimatki kahtlust.

Pikemalt mõtlemata kahmas Odette võõra käsitasku ja avas selle. Tõsi! Seal peitus ühes koti vahes hoolikalt kokkupanduna tema tuhandefrangine! Ta võttis selle ja

pistis enese taskusse. Siis pani ta võõra tasku jälle endisele kohale tagasi.

Mõni minut hiljem ilmus ta reisikaaslane lävele ja naeratas talle rõõmsasti vastu.

„Oleme varsti kohal,“ ütles ta, „Olen väga ärevil. Kas ehk räägime kokku, mu armas. Oleks kena, kui üksteist veel koh-taksime. Olen homme õhtul kell 6 de la Régence kohvikus? See on kena koht ja kergesti leitav.“

Odette ei võinud talle silma vaadata. See variseerlik naeratus. Nüüd, mil ta teadis, mis selle taga peitns, oli see talle vastik. Ta talitas oma asjade juures. Teise jultumus oli talle arusaamatu.

„Kahetsen,“ vastas ta jahedalt. „Mul pole selleks küll mitte aega.“

Paar sekundit vaikust, siis ütles teine sama jahedalt:

„Kahetsus on täiesti minu pool, madam.“

Rong jooksis jaama. Nad lahkusid jahedalt pead noogutades ja kadusid rahvamurdu.

Pariisi elu keerdtorm kiskus Odette kaasa. Teda valdasid uued helevused. Vaim ja tahtejõud olid tegevuses, et suurest valikust leida õiget sisseostuks. Tal polnud enam aegagi oma inetule reisijuhule mõtelda.

Ja hurmav Odette, viimase moe järele friseeritud ja rõivastatud, algas kodureisi.

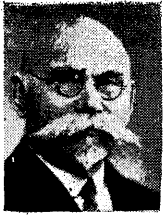
„Küll Coco teeb silmad,“ rõõmustas ta. „Ja kuidas saavad mind kadestama sõbrannad!“

Kojureis nagu ei tahtnud lõppedagi, nii pikkamisi möödus aeg. Henri ei tunnud teda peagu ära, kui Odette talle kupeeknast kätega viipas.

„Odette, armsaim, oled see tõesti sina?“ hüüdis ta rõõmsasti. „Kuid ma ei mõista, kuidas sa rahaga välja tulid? Ootasid, et telegrafeerid. Et sa seda ei teinud, seda parem!“

„Mispärast? Naljakas, et sulle veel pean ütleva. Sellepärast, et sa tuhandefrangise unustasid koju oma toalettlauale. Oma postkaartidelgi sa ei lausunud sellest sõnagi. Seda parem, seda parem! Hoian selle raha sulle järgmise reisi jaoks alles.“

Odette põlved nõtkusid. Ta käsivarred langesid londilt kõrvale. Kahvatanult ja tarretult silmitses ta Cocot.

David Zirnask,
põllum. abjas,
s. 24.12.1870.

Aleks. Oinas,
Riigikogu liige,
s. 28.12.1887.

Rudolf Sirge,
kirjanik,
s. 30.12.1904.

Jaan Adamson,
pastor Tartus,
s. 6.12.1865.

Bern. Mäelo,
Tartu Linna-
panga juh. liige,
s. 12.12.1894.

Nik. Vildenau,
advokaat,
s. 4.12.1887.

Aleks. Sarap,
Jõhvi vallasek.
s. 20.12.1885.

Õnnejuhtum.

Prantsuse kirjanik **Pierre Gilles-Beber.**

„Kui ilus olete täna, Edmée!“ ütles krahvinna ja ulatas maniküürile nende sõnadega oma soonise käe.

Krahvinna Mirafior ei olnud mitte sündinud tüheksakilise krooniga. Kuna tal aga oli olnud suhteid paljude rahvusvaheliste aristokraatidega, siis oli ta enesele võtnud selle tiitli. Ta näojooned olid jäänud peenteks ja parukas varjas hoolikalt arme, mis talle iludusarst teinud; gummi-korsett modelleeris ta keha, ja kui krahvinna oma juveelidega ehituna ilmus „dancingitele“, avaldas ta ikka veel mõju. Muide polnud ta veel täiesti loobunud ja kinkis oma armastuse mõnikord ilusatele tantsitajatele.

Igal teisel päeval tuli maniküür André ja Roberti firmast tema kütüsi ravima ja juba kaks aastat oli see Edmée Ritard, kes teda teenis.

„Noh, väike Edmée, ikka veel vooruslik?“ küsis krahvinna.

„Veel, ikka madaam; abiellun Marceliga, kui ta ülendatakse alamohvitseriks . . . Aga tal vaesel ei ole õnne; vajaks mõnda õnnejuhtumit, sest politseis jõutakse vaid sel kombel edasi . . .“

„Elus samuti . . . Aga küll õnnejuhtum juba tuleb . . . Vajavaid pisut kannatust..“

Edmée asetas seebiga täidetud ja parfümeeritud kausi ta ette, krahvinna pistis oma parema käe sellesse ja ulatas pahema maniküürile. Närtsinud käe ühes sõrmes sädeles mehesõrmus; see oli plaatinast, kuid ehitud imetaoliku, mitte suure, aga täiesti puhta, särava rubiiniga. Edmée ei jaksanud seda sõrmust, mida krahvinna iial sõrmest ära ei võtnud, jätta jällegi imetlemata.

„See rubiin on suurepärane, proua krahvinna! Võiks öelda: veretilk!“

„Kas see sõrmus sulle nii väga meeldib, väike Edmée? Noh, hea küll. Kui ma suren, kuulub ta sulle . . .“

„Oh, proua krahvinna!“

Oskar Amberg,
insener
sünd. 29.12.1873.
60. a.

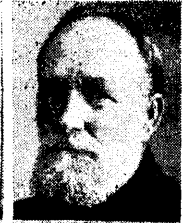
Konstant. Konik,
kirurgia prof. #
sünd. 31.12.1873.
60. a.

Dr. agr. L. Rinne,
Tartu ülik. prof.
sünd. 19.12.1892.

Alfred Zolk,
kujur,
sünd. 19.12.1897.

Kusta Kongo,
põllumees Erast-
veres.
sünd. 17.12.1966.

Karl Jürgenson,
chitusins. Tallin.
sünd. 23.12.1881.

„Ja jah, ta kuulub sulle; tahan, et sinule minust jääb mälestus.“

„Loodan, et see kestab veel kaua, kaua.“

„Mina loodan, mitte enam väga kaua. Tahaksin veel surra noorena ja ilusana,“ vastas krahvinna, pettes iseennast ja peeglit, mis kõneles tött.

Äri, milles Admée ametis oli, asetses Pariisi tsentrumis. Alumisel ja esimesel korral ravisid kunstnikud, all valged mantlid seljas, daamide päid, kuna tee trepist alla viis marmorisaali, kus kunstnikud päevotsa raseerisid, masseerisid ja ilustasid mehi.

Kell kaheksa hommikul järgneval päeval seisis Edmée peegli ees ja korraldas omi juukseid, kui tapilk langes ühele ajalehele. Paksu pealkirja all seisis pikk artikkel, mis teatas krahvinna Mirafiori tapmisest. Krahvinna olla leitud mõõdunud õhtul oma voodi jalutsist verisena. Kast ja karp, milles ta oma ehteid hoidnud, olid lahtimurtud, pahema käe sõrm habemenoaga küljest ära lõigatud . . .

Edmée pomises endamisi ehmunult:

„Rubiin! . . . Nad lõikasid sõrme maha, et kätte saada rubiini . . .“

Temale jäi ainus lohutus. Kui ta vaese krahvinna sõrmust ei pidanud saama, siis oli ometi mõrvari otsimine ülesandeks tehtud Marcelile, ja Edmée kordas sõnu: ta vajaks õnnejuhtumit, sest politseis jõutakse edasi vaid sel kombel . . .

„Elus samuti“ oli vaene krahvinna vastanud. „Küll õnnejuhtum juba tuleb. Vaja vaid pisut kannatust.“ . . .

Aga paraku! Mõõdusid nädalad ja kuud, kõik jälgimised olid ilmaaegu ja mõrvar jäi leidmatuks.

Midagi ei ole võrdsem hukkamõistetetu surmale kui härra, kes laseb endal lõigata juukseid, sest et seda toimitakse iga ühe juures, kes on määratud tapakirve alla minema. Kraeta, ümber valge mantel, põsed sinimustad habemest, laskis Ramon Comez y Pepito de Alcantaro ennast äri esimesest abilisest teenida.

„Kas soovivad härrased ka maniküüri?“ küsis abiline Emile tundmatult härralt.

„Muidugi,“ vastas see. „Tulen reisilt ja mu küüned on korrast ära.“

„Preili Edmée!“ hüttis Emile valjusti. Edmée tuli, riistakastikene käes, istus jalgpingile ja naeratas lahkesti, nagu seda amet nõuab.

Ramon Comez etc. ulatas maniküürile oma pahema käe. Ta nägi, et see oli ilus ja väike, peagu naiselik käsi, aga ta süda

hakkas äkki peksma, sest mehe väikeses sõrmes säras rubiin, mis oli asetatud plaa-tinasse . . . krahvinna sõrmusesse, mis oli nüüd ju Edmée sõrmus. Ta kahtles esiti ja tõmbas noore mehe kätte lähemale. Siis ei kahelnud ta kauemini. . .

„Vabandage mind ainult hetkeks; olen unustanud oma bloki kassasse andmata.“

Härra lubas seda. See ilus tüdruk meeldis talle. Maniküür jooksis telefoni juurde.“

„Hallo, on seal politsei? . . . Palun, kas võin rääkida inspektor Marcel Grobois'ga? . . . Jah . . . Ah! Seda parem . . . Oled sina see, Marcel? . . . Võta auto ja tule kohe ärisse. Usun, olen leidnud krahvinna mõrvari . . . Ei, hull ma ei ole . . . Kui tuled, istu paremale poole tugitoolile või minust pahemale poole. . . Ruttu, ruttu . . . ta jääb siia veel umbes kahekskümneks minutiks. . . Laseb juukseid lõigata ja mina töotan ta küünte kallal võimalikult aegahõõda.“

Edmée hakkas mehe kätt ravima. Kaheksa minutit hiljem istus Marcel tema kõrvale ja usaldas oma juukseid teise abilise hätte, ise samal ajal silmas pidades noort meest, kelle küüsi viilis Edmée.

„Teil on väga ilus sõrmus,“ ütles Edmée.

„Eks ole, ta on ilus, preili?“ vastas Ramon.

„See rubiin on midagi suurepärast, võiks öelda: veretilk,“ ütles Edmée.

Ramon ei vastanud. Politseinik märkas ta silmis pilgutlemist. Aga Edmée jatkas: „Selline sõrmus oli krahvinna Mirafioril . . . just sarnane . . . Oh, palun vabandust, mu härra, oleksin teid väikesest sõrmest peagu haavanud. Ei puudunud palju ja ma oleks ta maha lõiganud!“

Ramon tõmbas oma käe kähku tagasi ja silmitses Edméeid rahutult.

„Tehke ruttu,“ ütles ta frisöörile. „pean lahkuma.“ See osavuseta tüdruk teeb käele haiget. Ei, hõõrumist ma ei vaja — lõpetage juukseid!“

Aga juba oli ta paremal pool kõrval istuv politseinik oma frisöörmantli seljast visanud ja pani mehe käed raudu.

„Politsei!“ hüttis Marcel. „No nüüd oled sa mul käes, kõrilõikaja!“

Veerandtundi hiljem tunnistas mees politseis oma teo üles ja kolm kuud hiljem abiellus Edmée oma peigmehega. Maniküür, pean siia veel lisama, nõuab alati, et talle antaks käsi. Mõnikord, nagu siin, antakse see temale eluajaks.

Perenaine.

Saksa kirjanik **Theodor Bianck.**

„Ei või olla keegi teine. Tema peab see olema! Kummaline!“

Naeratus libises alles üle noorusliku mehe näo, kelle väljendusrikas pea siledaksäetud näoga ja sarvprilliga tunnistas õpetlast.

„Tõsi küll,“ ta vaatas teatrisedelile, „siin seisab: Rose, Hoferi teenija: Marie Schöne.“

Ta võttis prillid silmade eest ja kahmas ooperiklaasi järele. Aga muidugi! See oli tema sale keha, tema blond juuks, tema peen nägu oma säravate sinisilmadega.

Pikkamisi läks ta trepist üles näitlejanna garderoobi poole. Mees- ja naisnäitlejad, kõik veel alles oma kostüümides, tulid talle vastu ja silmitsesid teda uudishimulikult. Ta tundis kohmetust. Maailm siin kulisside taga, see puudri ja mingi lõhn, olid talle võõrad.

Arg koputus. „Astuge sisse!“

Seal seisis neiu tema ees, veel samas kenas kleidis, mida ta laval kannud. Kõik kahtlus kadus. Säraval näol astus ta tema juurde ja suudles ta väikest valget kätt, mis talle lahkesti vastu sirutati.

„Minu sõbranna, proua Haller,“ esitles neiu üht väikest daami, kes seisis ta kõrval.

Tulija kummardas.

„Kuidas ma rõõmustan, et olen teid jälle leidnud!“

„Mis te sellega mõtlete, härra professor? Mina ei mäleta midagi!“

„Ei mäleta?“ küsis professor kohkudes. „Või ei taha teie mäletada?“ Ta häälas surutuna.

„Ei tea tõesti,“ vastas neiu kohmetult.

„Te ei taha, preili Schöne! On see ehk teil piinlik? Mispärast? Täna ma tean juba, mispärast seda tegite. Tahtsite oma uue osa tarvis teha uuringuid.“

„Ma ei mõista ikka veel — —“

„Kas pean teile tõesti veel ütleva, et siia tulin, et jälle näha oma perenaist, kes minu juurest hiljuti lahkus?“

„See peab olema eksitus, härra professor. Sarnadus. —“

„Ei, ei, preili Schöne!“

Ta vaatas preilile uurivalt silma, kuid need ei ütelnud midagi, vaid vaatasid ainult silmatorikavalt vaikselt ja tõsiselt.

„Oli teil siis tost isikust nii kahju?“

küsis preili Schöne väikese pausi järele peagu südamlikult.

„Muidu ei seisaks ma siin teie ees. Tema oli minu maja hea vaim. Olen lesk ja tema hoolitses minu ja mu seitsmeaastas poisi eest selle kahe kuu jooksul, mis ta meil viibis, otse naiseliku ja emaliku hoolega ja andumusega. Mulle oli mõistatuseks, miks ta meilt lahkus. See tegi mulle valu, preili Schöne, suurt valu, kuigi ma aru saan. —“

„Palun, ärge piinake mind, härra professor. Teie eksite!“

Professori sõnad ei olnud jätnud mõju avaldamata, preili näis endaga võitlevat.

„Kui nii arvate,“ ütles professor haavunult, „siis on minu siinviibimine küll ülearune ja ma ainult takistan daame.“

Ta ei märganud muudatust, mis preilis sündis, kummardas viisakalt ja lahkus. Unistades vaatas preili talle järele.

„Härra professor!“ hüüdis äkki, aga hilja. Professor oli ukse oma taga juba sulgenud.

„See oli küll peast veidi segane,“ arvas proua Haller pead raputades.

„Oh ei, vastuoksa!“

„Mis?“ Proua Haller vaatas talle avasui otsa. „Sina olid siis tõesti?“

„Olin tõesti. —“

„Tema juures perenaiseks? —“

„Jah.“

„Sa lööd mulle kui nuiaga pähe! Ja teed ometi, nagu ei tunnekski teda, kes sinu järele nii väga igatses?“

„See oli minu poolt paha, Nelly. Mängisin kommetit ja see oli mul raske. Aga ma ei võinud teisiti.“

„Mis see tähendab? Sa ei võinud teisiti. See oli toorus.“

„Ja ometi, ma pidin seda tegema, kui tahtsin kuulda — tahtsin kuulda, mis ta oma perenaisest arvab ja —“ ta viivitas ja punastus, „mis ta tema vastu tunneb. Sa mõistad?“

„Olen keeletu, Marie. Oled sa armunud?“

Näitlejanna noogutas. „Ja süüdi oled selles sina,“ ütles ta naeratades.

„Mina?“

„Jah, tuleta meelde. Naersid mind, kui tahtsin oma närvide pärast minna sanatoriumisse!“

„Tõsi, seda ma küll tegin.“

„Ja sul oli tookord õigus. Sest sa ütlesid —“

Mihkel Tooms,
postivedaja
Võisikus, talup.
s. 22.12.1866.

Arnold Visman,
ooperilaulja,
„Estonias“
sünd. 25.11.1898.

Ita Suvorova,
„Vanemuise“
teatrinäitlejanna,
sünd. 25.12.1900.

Samuel Saul,
talup.Kaareperes
sünd. 26.12.1878.

Elmar Muuk,
kohtu- ja sisem.
redaktor,
sünd. 26.12.1901.

Arn. Mathiesen,
põllumees
Vao vallas
sünd. 19.12.1899.

sid: Sanatooriumi minna närvide pärast—naeruväärt! Oled vaid hellitatud luksuse, hoolimata su kunstnikulisest tegevusest, või õigem just sellepärast. Elada oma käte tööst, hoolitseda majapidamise ja laste eest, see sobiks sulle. Siis meeldib elu sulle enam. Mina mõtlesin su sõnade üle järele, leidsin nad õiged ja otsustasin — mul oli parajasti kaks kuud puhkust— sellekohase koha võtta. Leidsin selle professori juures ja võin sulle öelda, Nelly, et mulle seal avastus uus maailm. Minu tujud ja närvid kadusid. Mul polnud nende jaoks enam aega, sest olin päevotsa jalul. Professor ja ta poeg olid minu ainsaks mureks. Ma hakkasin neid armastama.“

„Ja lahkusid sealt ometi?“

„Olin lepinguga seotud, ei aimanud ka, kelleks nad mulle juba olid saanud. Professor ei näidanud seda mulle iialgi. Võimalik, et arvas mind lihtsalt tüdrukuks. Temale aga ütelda, kes ma olin — ei, ta oleks mu välja naernud, oleks mind arvanud hüsteeriliseks naiseks.“

„See on küsitav. Igatahes puistas ta täna kõik südame pealt välja ja naeris, sest et sa ikka veel ei taha olla avalik. Häbene! Pead talle viibimata kirjutama.“

„Kirjutan ka. Aga kas viibimata?“

„Miks mitte?“

„Pea enne järele mõtlema. Mõtles, Nelly, tagajärjed — tema armastab mind, mina armastan oma kunsti —“

„Inimene võib olla kunstnik, aga ühtlasi ka hea naine ja ema.“

„Seda sa ütled.“

Ja ometi kirjutas ta :

„Väga austatud härra professor!

Võlgnen Teile seletuse oma täna õhtuse ülalpeo pärast ja palun teid ühes pojaga homme pärast lõunat kell viis minu juurde ilmuda.

Teie Marie Schöne, Lossi tänav 2.“

Värisevi käsi hoidis professor kirja käes.

„Poisu,“ hüüdis ta ja suutis vaevalt aru saada, „mõtles ometi, oleme kutsutud Fanny juurde.“

„Fanny juurde!“ Hõisates jooksis poisu isa juurde ja võttis ta kaela ümbert kinni. „Fanny juurde! Tante Fanny juurde? Oh isa!“ Ta suudles ja pigistas isa. „Ja ta tuleb jälle meile?“ küsis ta põnevalt.

„Usun, et tuleb, mu pois!“ ütles professor tasa ja ta silmad niiskusid.

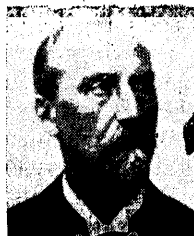
Oskar Rütte,
van. advokaat,
Soome konsul.
sünd. 19.12.1871.

Heinr. Avikson.
Rakvere linnapea
sünd. 18.12.1880.

Johannes Lepp.
põllum. Trüigi v.
sünd. 11.12.1869.

Jaan Tõnisson.
„Postimehe“ peaf.
kauaaegne riigiv.
sünd. 22.12.1868.

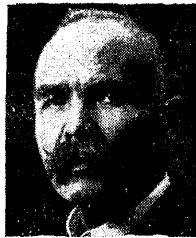
Grete Sällik,
„Estonia“ teatri
opereti näitleja,
sünd. 21.12.1890.

Rasmus
Kangro-Pool,
ajakirj., kunsti-ar-
vust. s. 20.12.1890.

Robert Host,
„Riola“ direktor.
sünd. 21.12.1885,

Karl Eduar Sõöt,
kirjanik.
sünd. 26.12.1892

Eduard Aule,
pangadirektor
sünd. 28.12.1878.

Armastus on kurt.

Prantsuse kirjanik **Jeanne Landre.**

Teseppo viskas kimbu kirju, mis post talle parajasti toonud, paberikorvi. Sestaadik kui ta raadios rääkis, suutis ta end naisaustajate eest vaevalt päästa. Esialgul oli see talle teinud nalja. Nüüd oli tal sellest aga villand!

„Visake see paber tulle!“ hüüdis ta oma sekretäreile.

„Aga see ei ole õige,“ julges ta tähendada. „Armastuskirjad. —“

„Kui neid tahate lugeda — olge head!“ lubas härra.

„Ehk on nende hulgas mõni, mis väärib huvi,“ arvas Paul Pitois.

„Kingin need kirjad teile. Tehke, nagu oleksid nad saadetud teile. Aga kui kord istute hädas — min a pesen oma käed süütult puhtaks!“

Istuda hädas! On ometi märgata, et kuulus Teseppo ainult häälega armastas, oma täie pehme, sügava häälega, mis ajas tuhanded kõrvad kikki ja süütas tuhanded südamed: Kuid tema oli juba ammu naisemees. Proua Teseppo oli ilus ja ka tark, teadis, millist õnnetust ta mehe hääle sünnitas: ainult hääle; mida ta muidu pakkus, see polnud võrgutav.

Aga sekretär Pitois, kes oli peidus ja tumm! Kas ei võinud tema loota õnne, mis talle käesolevatest kirjadest võis küpseda? Ta nina oli poksimata ja terve, ta jalad samuti, kõõrdi ta ei vaadanud — mis vajatakse siis veel muud?

Ta uskus, et tast saab parim abikaas, neas saatust, mis talle seni teele saatnud ainult tuuletallajaid, kes ta tundeid sügavamalt ei suutnud haarata.

Ta teadis juba, millise saagi ta enesele

tahtis kindlustada. Teseppole saadetud kirjade hulgas oli kiri ühelt noorelt varapärijannalt, kellele elu provintsis ei meeldinud ja kelle Teseppo hääle oli uuele elule äratanud. Pitois kirjutas heal stiilil ja varsti oli tal tundmatult iluduselt vastus käes.

Selle nimi oli Margarete. Nad kirjutasid üksteisele ja — juba kolme nädala pärast oli Margarete ta käte vahel.

Paul Pitois pidi nüüd noore naise ees oma rasket osa edasi mängima. Margarete nimetas ennast proua Teseppoks. Kui Teseppo raadios rääkis, pidi Paul eemalduma ja ka muidu ettevaatlik olema.

„Palun, palun,“ palus Margarete, „räägi kord ometi ainult minule, kuidas sa täna lõunal ütlesid: Tere päeva, mu austatud daamid ja härrad.“

„See ei lähe,“ vastas Paul, „minu hääle kõlab siin hoopis teisiti. Aparaat kõven-dab seda. Ja kas tahad, et ehmatan naabreid? Praeguse korterihäda puhul ei või me olla nii ettevaatamatud. Pea seda meeles!“

Jah — hea Pitois ostis oma õnne õige kallilt. Ta katsus oma kohust täita ja armastust, mis Teseppo äratanud, õhutada. Kui tihti pidi ta üksipäi tänaval hulkuma, kui Teseppo raadios rääkis. Ainustki õhtut ei istunud ta rahulikult kodus, ainustki pühapäeva pärastlõunat ei olnud tal. . .

Nii pidi see küll olema! Kuid siis saatis üks banaanikoor ta hädaohtu.

Banaanikoor! Kui ta ühel Teseppo tunnil jalutas, nina püsti, kukkus üks banaanikoor ülevalt ta teele. Ta astus sellele, libises ja — murdis jalaluu.

Nõnda kanti ta koju, kui Tesepho alles rääkis.

Kuigi Margarete murelikult ta ümber talitas, märkas noor proua seda ometi ja küsis ka:

„Kuidas see on võimalik, et sa siin lamad ja ometi raadios edasi räägid?“

Pitois seletas:

„Sa tead, mina ei tohi puududa. See on minu asetäitja.“

Järgmisel päeval kuulas Margarete veel tähelepanelikumalt. Siis naeris ta südamest ja hüüdis:

„Milline lollpea! Esineb kui Tesepho — selle provintsi-keeleaktsendiga!“

Pitois silmitses teda tarretult. Noor proua rääkis päris tõsiselt. Ja nii tänas Pitois Jumalat, et ta naised on loonud nii armunuks, et nad on kui segased: ei näe, ei haista, ei kuule, vaid kõigest ülimaks peavad ainult oma tundeid. . . .

Löksuseadja lõksus.

Inglise kirjanik *John K. Newhain*.

Psühholoog leiab hambaarsti ootetoas alati nii mõnegi uurimisväärse objekti. Mina pole küll psühholoog, aga silmitsedes tüht eriti usaldavalt vaatavat tugevat meest, kes äkki toolilt tõusis ja õnnetustkuulutavail sammel, nagu lövi puuris, ootetoas edasitagasi jooksis ja siis jälle uuesti istet võttis, ärkas minugi huvi.

Sest nii ja mitte teisiti toimus mees, kes hambaarsti ootetoas minu kõrval istus. Kas tuli ta rahutus ta närvilikkusest või mõnest tigidast hambast? Oletasin esimest.

Vaatasin talle uudishimulikult järele, kui ta kord jälle ruumist läbi sammus. Ta tormas toas nagu kass, kelle saba külge on mõni ese seotud. Minust möödudes juhtus talle äpardus. Kas olin mina oma jala liig kaugele välja sirutanud või sattus ta mulle liig ligidale, lühidalt, ta komistas minu jalale. Mina kiljatasin, tema kukkus põrandale.

„Mul on tõesti kahju, vabandage,“ ütles ta.

„Pole põhjust,“ vastasin talle. Ja nii sattusime jutule. „Näete olevat pisut närviline,“ arvasin.

„Hirmsasti. Kas on hambatõmbus väga valus?“

„Rõõmu see just ei tee. Kas teil ei ole veel kunagi hammast välja tõmmatud?“

„Ei kunagi.“ Ta ohkas sõdantpehmen-davalt. „Peate teadma, et ma niidu sugugi ei ole närviline. Tegin ilmasõja rindel kaasa ja ei kartnud kunagi. Olen auto-sõitja ja oleksin võinud mitu korda murda kaelaluu. Aga siin ütlevad mu närvid üles.“

„Noh, siis olete juba palju raskust läbi elanud,“ vastasin mina.

„Seda küll,“ ütles ta pisut rahulikumalt.

„Aga mõtelge, täna olen juba kolmat korda siin. Kaks korda jooksin minema, enne kui kord jõudis minu kätte. Aga igakord kui koju jõudsin, tegi hammas mulle nii suurt valu, et kohe jälle tagasi tulin. Kas tahate mulle teha meelega? Jah? Siis ärge laske mind kolmatkorda plehku panna!“

Lubasin teha kõik võimaliku.

Arstiabi avas ukse.

Minu naaber vahtis tarretult minule.

„Arvasin juba, et kutsub mind,“ ütles ta rahulikumalt. „Minu hambavalu on nimelt kui peoga ära võetud. Vististi ta suur ei olnud. Usun, et ei maksa siin enam oodata.“

Ma võtsin ta käsivarrest kõvasti kinni.

„Teie jääte siia,“ ütlesin ma kindlasti.

„Hea küll,“ ütles ta resigneeritult ja leppis oma saatusega. „Tore teist, et minu eest hoolitsete. Tõesti armas. Kas ei külastaks te mind, kui tulete meie kanti?“

Ta otsis taskus ja võttis sealt nimekaardi.

Ma võtsin selle vastu, heitsin sellele pilgu ja pistsin ta siis ruttu oma kirjataskusse. „Minul pole paraku sinna kanti iial asja,“ valetasin ma.

Ja kui ma oleksin ka just tema kõrval majas, tema mind ometi kunagi ei näeks. Enamik inimesi on pisut kättemaksumihimulised. Ja tema nimekaart oli järgmine:

Dr. Robert Asbury, hambaarst,
London V. C. 2, Madison Square.

Kartetsch.

Leitnant L. Sabolotny.

1. juulil möödus sest viisteistkümmend aastat, mil langes võitluses Balti langesvehriga verises Jägeli lahingus soomusrongide suurtükiväe-inspektor leitnant Reinhold Sabolotny-„Kartetsch.“

Leitnant Reinhold Sabolotny sündis 1896. aastal Iisakus, Virumaal, talumehe pojana. Üldhariduse sai Peterburi realkoolis, kust politehnikumi astus. 1915. aastal astus Konstantini suurtükiväekooli, mille samal aastal lipnikuna lõpetas. Maailmasõjast võttis osa 10. raskesuurtükiväe divisjoniga, saades põrutada ja gaasidest mürgitada. Saksa okupatsiooni alul tuli ta leitnandi aukraadis kodumaale ja võttis Virumaal osa põrandaalusest kaitseliidu organiseerimisest.

Kui 1918. aastal novembris vabadussõda algas, ilmus Sabolotny kohe Eesti kaitsevähke, kõigile tundmatu, teadmatu, isegi ilma mingisuguse tõendava dokumendita, et ta on ohvitser. Isegi suurtükiväelaste peres oli ta tundmatu, ja palju oli vaeva, et kolme nõuetavat allkirja saada tõenduseks, et ta ikka tõesti on suurtükiväeleitnant.

Kui 1918. a. novembri lõpul Tallinnas soomusrong nr. 1 vormeeriti, oli eriti raske suurtükiväes ohvitseri leida. Tähen dati staabis muuseumis leitnant Sabolotny peale, juure lisades, et teda kui venelast (!) eriti soovitud ei võivat. Nagu pärast selgus, oli Sabolotny venekõlaline nimi staabi eksitusse viinud. Kapten Joh. Pitka nimetas ta 1. soomusrongi patareid vanemohvitseriks, siis sama rongi patareidilemaks; hiljem nimetati ta rongitulema abiks ja viimaks — soomusrongide diviisi suurtükiväe-inspektoriks.

Esimesel soomusrongi kokkupuutumisel punastega vabadussõjas oli leitnant Sabolotny see mees, kes 2. detsembril 1918. a. lasi Vaivara jaama juures esimese suurtükipaugu meie poolt.

Sellele esimesele vabadussõja kolmetollise suurtüki pangule järgnes aastapikkune suurtükimürin.

Peagi selgus, et see noor, väikese kasvuga, kõhnavõitu, erilisel läikivate silmadega, roosilise jumega, naeratava näoga, elava loomuga, hulljulge ohvitser on meister oma ametis, haruldaselt osav ja külmavereline. Oma osavuse ja tabava tulistamise eest sai ta peagi „Kartetschi“ aunime.

Nüüd algas vaenlase ja ta patareid hävitamine ja maalt väljaajamine. Ühel viisil said tunda oma nahkadel soomusrongide kuulsat „Kartetschi“ nii enamlased kui langesvehrilased.

Leitnant Sabolotny oli väljapaistvamaid suurtükiväeohvitseri, kelle teadmised oma erialal teda nii noorelt (23-aastaselt) nii kõrgele ja vastutusrikkale (koloneli) kohale — soomusrongide diviisi suurtükiväe-inspektoriks — tõstsid. Ka viimases ametis olles ei lahkunud kangelane oma kolmetollilisest „pillist“, millega sõja algusest peale nagu kokku kasvanud oli. Kus lahing kõige ägedam, sinna ilmus ta isiklikult tuld juhatama. Tapa, Tartu, Valga, Petseri ja Irboska vabastamisel oli ta oma ülitabava suurtükitulega esimesi punaste jõu murdajaid. Seitsmel korral purustas ta oma osava kahurdamisega punaste soomusronge.

Vabadussõjas sai leitnant Sabolotny kaks korda haavata: esimene kord (1919. a. veebruaris Irboska lähed.) püssikuuliga käest, teinekord (sama aasta aprillis Stakelni all) raskesti rinnust. Oma viimast rasket haava parandas kangelane Tallinnas. Kuid seal tuli sõda langesvehriga, ja kangelane ei kannatanud enam välja. Sellest hoolimata, et ta haav veel päris paranenud polnud, sõitis ta soomusrongile Riia alla, et seal, kui tervis rohkem ei luba, siis ometi langesvehri purustamisel kaasa lüüa. Veel päev enne ta langemist haavast veel haiglane ja must, juhtis kogu päev siingi suurtükituld ja ise võttis tulistamisest osa. Ta ei hoolinud enesest ega oma tervisest. Ta elas vaid Eestile. Ja Eesti eest langeski ta.

Juhatades 1. juulil lahingus Jägeli järve juures soomusrong nr. 2 suurtükituld, suigutas langesvehrilaste kuul igavesele unele soomusrongide „Kartetschi.“

Maeti leitnant Sabolotny sõjaliste auavaldustega 6. juulil Iisaka surnuaiale. Vabadussõjas ilmutatud eriliste teenete ja vahvuse eest annetati talle 1. liigi 3. järgu ja 2. liigi 3. järgu vabadusristid ja rahaline autasu.

Meie vabadussõja ajalukku kantakse leitnant Sabolotny nimi kuldtähtedega. Eesti ei unusta iialgi meest, kes Kalevi koju-tulekul tule ja verega talle teed tasandas.

Aja-kaja.

Islandlase kättemaks.

Saksa kirjanik **Alfred Schirokauer.**

Kellatorn Reykjavíkis kuulutas lõuna-aega. Palava südamega ruttas Helga Heelaason sadamasse. Ta oli kõik sillad oma taga purustanud. Tema neiuota laual seisis kiri, mille ema pidi leidma, kui keevavee allikate juurest pesumajast koju jõudis.

See oli kiri täis kahetsust ja hõiskust. Täis kahetsust, et pidi tegema emale valu, ja täis hõiskeid, et eneses tundis jõudu minna sellele teele, ainsale, mis töötas temale õnne.

See võõras mees oli temale saanud eluks ja saatuseks. Alles seitsaadik, kui Pierre Gamelin oli tulnud oma jahiga sadamasse ja temaga linnanõuniku juures tantsupeol tutvunenud, teadis ta, mis oli õnn ja kirg. Vilets ja tühine oli selle vastu ta tunne Arni Einarssoni vastu, kuigi ta seda seni oli arvanud armastuseks. Vaene Arni! Tal oli tast kahju, sellest armsast, heast poisist. Aga teda kutsus õnn, suur ja joovastav õnn. Sellele pidi ta järgima.

Ta jõudis sadamasse.

Kuid jahtlaeva seal enam ei olnud.

Reidil oli mõnesuguseid laevu — seal eemal seisis ka Arni Einarssoni valaskalapüüdelaev — aga Piere Gamelini jaht oli kadunud.

Ja nüüd äkki — teadis Helga Heelaason kes oli kaubandusülikoolis, ilusaim, aga ka targeim tüdruk Reykjavíkis, kui rumal ja pimestatud ta oli olnud. Nagu välk tuli talle selgus, et ta armsam ja kallim — oli põgenenud nagu varas öösel.

Ta varises põlvili, lamas üksikul tänaval liikumatult. Ja ta suust tuli kurb nuttning halisemine.

Siis tõstis ta pea üles ja ta pehmed, kaudid näojooned olid nagu kivistunud. Ürgvana viikingiveri hakkas temas särisedes keema.

Ta hambad krigisesid, ta blondjuuksed lehvisid ta näo ümber ja terav stünge joon kaevus ta värisevate ninasõõrmete ümber. Ta kargas paati ja laskis enda sõuda mustendavale valaskalapüütulaevale. Ta aju oli külm ja selge. Kähku ronis ta laevalaele. Seal põlnud kedagi. Aga kajutist kajasid hääled. Ta läks alla. Oma verdjooksva häbi üle sai ta võidu.

„Nonoh, kes seal siis laevalael kõnnib?“ küsis Jon Jonsson, kapten, oma bassihäälega.

Ja siis kiljatas noor harpunnimees Arni Einarsson äkki kõledalt. Nagu kaua sulu taga seisnud hõiske kajas see:

„Helga Heelaason — sina!“

Ta vahtis neiuale tarretult. Röömsas üllatuses unustus ta tõusmise. Muid sõnu ta ei leidnud. Siis ütles vana Jon Jonsson:

„Millega võin ma teid aidata, Helga Heelaason? Sest meile näib, et vajate abi.“

„Pea sinuga rääkima, Arni,“ ütles neiu. Kohe oli Arni püsti, seisis ta juures ja sosistas:

„Rääkima, Helga? Rääkima?! Tule — Helga!“

Ja ta tõmbas neiu enesega ruttu trepist üles. Kõik valu, mis Helga talle teinud, oli unustatud; armastuse leegid löid tema üle kokku nüüd, mil neiu oli tulnud ja tahtis temaga rääkida.

Jõudnud üles, ütles Helga avameelselt ja kohe:

„Arni, tulin sinult paluma suurt abi.“

„Jah,“ noogutas Arni ärevusest värisedes.

„Sina ei luba, et mind veriselt häbistatakse.“

„Häbistatakse — sind! Kes on julenud —?“

Ta kaelasooned tõusid kui sinised nõõrid.

„Arni, mina ei olnud sulle mitte alati hea. See on tõsi. Ma reetsin meie — nooreeaarmastuse. Aga nüüd — kuna on minu au kaalul —“

„Räägi, Helga!“

Nagu tahtmata kobas ta valaskalanuga oma vöö vahel.

„Mees valgelt jahilt, mis mõni nädal siin meie Reykjavíki sadamas seisis —“

„Ha,“ kuristas Arni. Tal oli himu olnud seda meest iga päev tappa, kui nägi, et Helga sinna jahile sõitis.

„Ta ütles mulle, et tahab minuga abielluda —“

Arni vankus nagu pilliroog.

„Tahtis mind kaasa võtta Prantsusmaale —“

Arni susises nagu rakett —

„Tema on mind — jah, Arni, tema on mind petnud — —“

Arni tõstis käed ja kisendas:

„Ei, ei, Helga, ei, ei!“

„Ometi, Arni. Minust pidi saama tema

naine. Seda ta vandus.
Ja mina — mina usku-
sin teda — “

Arni rögises, nagu
oleks tal olnud naelkõris.
„Täna kell kaksteist-
kümme pidin ma tu-
lema laevalaele — me
tahtsime põgeneda, sest
et ema mind ei luba-
nud võõrale järgneda—“

Arni Einarsson osutas
hingeldades sõrmega me-
rele: —

„Ja ta läks — põge-
nes —?“ sosistas ta.
Helga noogutas.

Nüüd mõirgas Arni
alla ruumi:

„Jonsson — sõbrad —
hei, hei, hei!“

Rasked sammud tulid
raudtreppi mööda üles.

Lühidalt seletas valas-
kalakütt seisukorda.

Jon Jonsson vangutas
tummalt oma hallipead.

Noor masinist Bjarni Thorlaksson aga
ütles:

„Oh häda, häda!“

„Läheme talle järele,“ hüüdis Arni met-
sikult, „ajame ta põhja. Tema laeva makku
peab jooksma meie laeva raudkiil!“

„Tema on meist kaugel ees,“ kaalutles
Thorlaksson.

„On täna hommikul kell kuus välja sõit-
nud. Nägin teda ise.“

Nüüd haaras Arni masinisti käevarrest
kinni:

„Bjarni, meie vana sõpruse pärast, sina
teed seda. Küta katelt kõvasti. Oma väi-
kese laevaga lendame kui linnud. Tema
laev jooksis hästi — nägin teda ta välja-
sõidul. Aga kümne tunni pärast oleme tal
kannul, on ta meil käes!“

„Ja siis?“ küsis vana kapten.

„Siis sõidame ta põhja.“

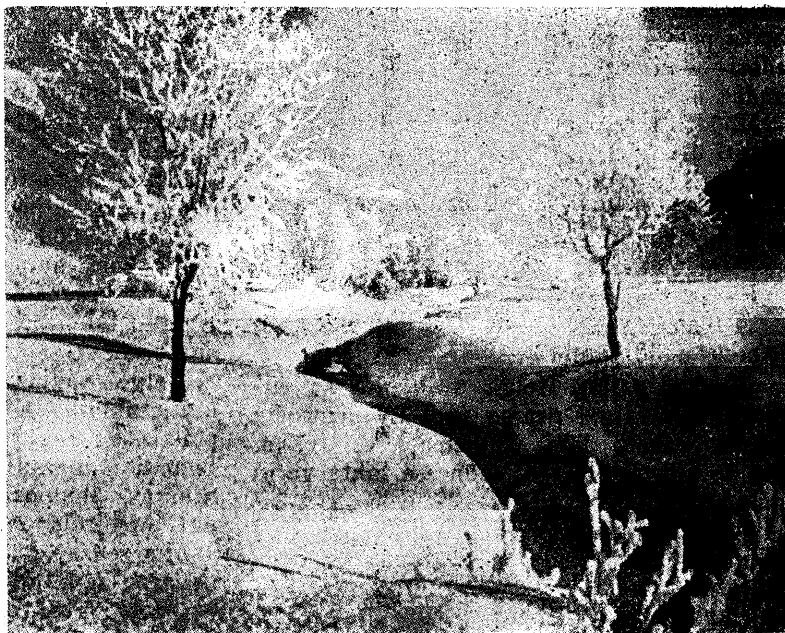
„See on — mõrv!“

„Kättemaks on see,“ loitis Helga. „Kaa-
lul on au — ka sinu au, Jon Jonsson. Kaa-
lul on Islandi au!“

„Tal on õigus,“ noogutas Bjarni.

„Jah, küll,“ mõtiskles Jon Jonsson, „tõsi,
tõsi. See poiss väärrib seda, et me talle oma
kiili kihutame sisimasse. Aga — hiljem? Ootab
meid — vangla!“

„Oodaku!“

Talv.

Arni põrutas palavalt jalaga vastu põran-
dat.

„Hädaoht ei ole nii suur,“ seletas Bjarni.
„Daani vahilaev on põhja pool saart, nagu
ma tean. Meie sõidame öösel sumbutatud
tuledega jahile otsa — kümne sekundiga
on ta kõige oma meeskonnaga põhjas —
ja kukk'ki ei laula enam kadunud valge
laeva järele meie vetes.“

Jonsson ei vastanud. Temagi tundis oma
vanas põhjamaises meremehemeeles, et see
häbi, mis islandi neiule tehtud, tuli kätte
maksta. Tuli! Seda nõudis nende esiisade
komme ja viis.

Ta küsis vaid veel lühidalt:

„Ja teie, Helga Helaason, kas tahate ise
ka jääda laevale?“

„Jah,“ vastas neiu süngelt, „tahan olla
selle juures.“

„Tüütrin lääne poole Lääne-meeste suunas,“
hüüdis Jon Jonsson üle sillavõre. „Sealt
peavad nad läbistuma.“

Silmapilk kargas Bjarni Thorlaksson alla
masina juurde.

„Kütan traaniga,“ noogutas ta Helgale.

„Tõmbame purjedki üles,“ hüüdis Arni
ja ronis masti otsa.

Kolm minutit hiljem oli väike aurik ta-
hest ja fjordist väljas ning lendas avamerel
edasi. Ja varsti vabises ja värises kogu

laev katla keemise ja kolbilöövide maru all. Tuul paisutas purjed ja tõstis väikese laeva peagu voogudest välja. Edasi — — edasi — hingetult — nagu palavikus hoi-gades.

Möödus õhtupoolik. Varajane õhtu tõusis hallilt ülestuhitud merelt. Helga Helaason valvas ikka veel laevaninas kahuri juures.

Siis tuli tema juure Arni. Hoidis enese käes tasakaaluhoidvalt potti supiga.

„Siin,“ ütles ta paludes.

Helga raputas pead.

„Täna, Arni. Ei taha. Millal, usud sa, jõuame neile järele?“

„Kesköö paiku, Helga, võib olla ka va-rem. Päevavalgel peame veel Läänemeeste saarte vahelt läbi minema, et näha, kas ta ehk ei ole seal mõnesse lahte varju pugenud.“

Ta seisis nagu sütel. Tahtis meelsalt minna, õrnatundeliselt aimates, et tema juuresolek neiuks võis olla piinlik, ei leidnud aga sobivat põhjust.

„Kui sa oled väsinud, Helga — ma seadsin oma koiku täna sinu jaoks korda.“

„Täna sind, Arni. Ma ei ole väsinud.“

Ja natukese aja pärast lisas ta :

„Kui ta meid aga enneaegu ei märka.“

„Me katame tuled kinni,“ vastas Arni.

„Ja kui ta meid märkabki! Mis see talle aitab. Niipea kui ta melle silma paistab, on ta ka juba kadunud!“

Ta silmad sädelesid metsikult. Nagu oleks ta olnud valaskalajahil.

„Meie laeva kiil, mis purustab jääkam-bad, noolib tast läbi kui pudrust!“

Ja siis otsis ta enesele abitult tagane-misevõimalust.

„Panen supi sulle sooja, Helga, ehk mait-seb see sulle hiljem.“

Ütles ja lahkus.

Päeva viimase tuhmi valgusega vedasid nad oma paksu suitsulipu Läänemeeste-saarte vahelt läbi. Groteskid kõrged kivi-kogud kaugele etteulatavate ja kardetavate karidega tõusid järsult ja ähvardavalt-jär-sult üles merest. Kõrgete, siledate, musten-davate lainte vahelt viis nende tee neid läbi kitsaste, rohekaltsädelevate, kohutavalt-ähvardavate tänavate. Iial veel polnud Helga midagi nii kohutavat näinud kui see läbisõit Läänemeestesaarte vahelt öö tule-kul.

Ja äkki avanes selles sünguses paremat kätt avarus; lai heledus voogas välja me-rele: õhtuvalguse käes uneles seal üks valge küla rohelistel aasal oma õhtu-pünast

ümbrissetud kirikuga. Hurmav idüll keset mereõudu.

Nagu jahikullid uurisid mõlemad mere-mehed laeval selle vaikse lahe läbi. Ei, sinna ei olnud roimar mitte varju pugenud.

Edasi, edasi! Välja mähisevasse pime-dusse!

Näis, nagu torkaks laev veel suurema jõuga seal väljas valitsevasse mustasse lõp-matusse. Nüüd seisis Arni noore neiu kõr-val kahuri juures, kiiker käes. Kuu ronis esile väikesena ja verisena. Edasi, edasi! Kaetud tuledega, nagu pime saatus, tormas aurik edasi.

Helga vaatas sekundeid ringi. Tontli-kult, tuhmilt, hõljus taklas läbi õhu. Siis paistis vasakult vaikne heledus. See oli Islandi lõunarand oma hiigelliustikkudega. Sinikas õhuloor rippus kaljuseinte kohal, mis järsult langesid alla merre.

Siis seisis äkki otse nende ees merel pu-nane tuli. Lühike käsk alla masina juurde — Helga haaras kinni kahurist — veri kohises tal kõrvus heledasti — oli, nagu oleksid tal äkki katkenud närvid — mõne sekundi oli ta nagu minestuses. —

„Ei midagi,“ ütles Arni ja raputas pead.

„Need on Norra puuaurikud.“

Nad kihutasid neist mööda. Edasi — edasi — roimarile järele!

Ja äkki välgatas Helga peast läbi mõte, et mitte üksipäi tema, see koer, ei pea uppuma, ei, ka stütu meeskond! —

Halvav hirm kruvis ta paigale.

Mu Jumal, mu Jumal — juba lähemal hetkel võis jahi punane tuli kerkida sil-mapiirile — siis kestis see veel ainult mi-nuteid. Ta tundis põrutust, killustamist — kuulis kõledaid surmakarjeid. — Ei — ei!

Üleloomuliku jõuga kiskus ta enese lahti õuduse embusest ja kobas pimedas Arni käsivarre järele:

„Arni — ei — mitte! Laeval on — stütuid!“

„Nad kõik on stüdi!“ pahvatas Arni ja vahtis tarretult pimedusse.

„Ei, ei, Arni, tema üksipäi on stüdi! Meeskond — sinu seltsimehed, on stütud!“

„Ah, mis!“ urises Arni trotslikult, kär-sitult.

„Kas me ei saaks teda üksipäi —?“

„Võimatu!“

„Kui me sõidame nende kõrvale, neid hütame, neid ähvardame —“

„Mis siis, Helga? Jäta see. Nad kõik on selle juures olnud abiks.“

„Ei, Arni. Mõttele järele — ruttu, ruttu. Me võime varsti olla nende juures. Siis

võtab Jon Jonsson kursi. Me sunnime nad stoppama ja teda meile välja andma. Ja kui nad ei kuula — siis — siis — “

„Siis on kõik hilja,“ pahandas Arni.

„Mispärast? Kuhu võiks nad meie käest pääseda?“

„Nad põikavad meie eest kõrvale.“

„Arni, kuidas saab see lõbujaht ühe islandi valaskalapüüulaeva eest kõrvale põigata, kes nagu kajakas oskab valaskala ümber tiirleda?! Mina, Arni, mina ei ütle seda Jonssonile. Mina jooksen allaja ütlen seda Bjarni Thorlakssonile. Ruttu, ruttu!“

Lähemal hetkel kiljatas ta:

„Seal — seal! Punane tuli — see on tema laev — tema laev!“

Ta kukkus nagu kott alla masinaruumi.

„Bjarni,“ kisendas ta, kuid ta hääل kostis vaevalt kuuldavalt nagu hirmsas unenäos. „Stoppa kohe, niipea kui tuleb käsk. Meie peatame jahtlaeva!“

Ja üles tormas ta, laeva ägedal vankumisel kogu kehaga trepist üles roomates.

Edasi läks sõit — järele punasele tulele. Viimase meeleheitliku jõuga ägas masin. Liikumatusel seisis Helga ja Arni laevaninas ja vahtisid kasvavale punasele tulele. Kaugus rebis selle veristeks räbalateks mustade vahejoontega. Maruliselt lähenesid nad.

Juba näis tuli pikliku punase ruuduna. Nüüd oli selgesti näha suur lamp topis. Tuul ajas suitsu üle valguseringi valgepilvelisena. Ikka selgemini tulid laevalael esile üksikasjad.

Seal oli valgustatud sild — millel seisis kaks meest — kapten ja tüürimees. Edasi — edasi!

Nüüd oli roimar nende embuses. Nagu nad sada korda olid luuranud valaskala, nii lähenesid nad jahile. Jultunud, metsiku kaarega lähenedes aimduseta loomale, kui harpuun värises, tormasid nad jahi küljele.

Pimestav valgus langes valaskalalaevale — kõledalt karjus ta udusireen läbi öö, kui ta magava jahi kõrvale libises.

Üleval sillal pörkasid mehed, tabatud üdistlähilõikavast toonist nagu kehalikult, üksteise vastu, vankusid vastu võret ja kisendasid pimedusse.

Ohtuähvardavalt tormasid mõlemad lae-

vad üksteise kõrvale. Nüüd aeglustas teine sõitu, ka Jonsson stoppas. Mõni hetk hiljem libisesid nad, laintest üles-alla vintsutatud, üksteise kõrvale edasi.

Nüüd oli eelmise laeva kaptenil kõnetoru suu ääres:

„Mis kuramus on teiega?“ kõlas inglise keeles torust. „Kus on teie tuled?“

„Mis on teil asja meie tuledega?“ vastas Jonsson läbi tormi ja toru. „Tooge peremees laele!“

„Kes te olete?“ küsiti tagasi.

„Ei puutu teisse. Tooge peremees!“

„Olete valitsuselaev!“

„Mitte küsida! Tooge peremees. Ruttu. Muidu sünnib õnnetus!“

Võõra laeva kapten tundis hirmu pimedas tondilaevas eest, mis äkki pimedast kerkis ja temale peale käratas. Ta saatis tüürimehe laevaomaniku kabiini.

Mõne hetke hõljusid laevad üksteise kõrvale üles-alla. Siis ilmus all-lae valgustatud uksest Pierre Gamelin. Ta mustad juuksed tolgendasid tal magamast tulles näol ja ta keha ümber tolgendas öötuules öökuub.

Teda nähes Helga Helaason lõi pimedas vihas vastu võret, nii et see helises. Ta kummardas välja pimedusse ja kisendas tormi: „Sina koer! Sina koer!“ ja sülitas Pierre poole. Sõnad rebis torm tal suust.

Arni Einarsson kahmas jäises rahus oma kahuri tõstetorust kinni.

Nüüd hütüdis kapten sillalt oma peremehele midagi ja osutas merel eksivale varjule. Gamelin vahtis sinna ei midagi taipamata.

„Teie, inimene,“ hütüdis Jon Jonsson toru kaudu, „silmapilk paati! Teie olete meie vang!“

Gamelin kobas oma taga trepiseinul otsides pidet. Helgale paistis, nagu muutuks ta hirmu pärast näost roheliseks, siis ehmatas teda vaimu hääл pimedusest. Mehe stütütunne aimas tagaajajaid. Hirmust suurdunud silmadega vahtis ta abiotsivalt ringi.

„Tehke ruttu, inimene,“ hütüdis hirmus hääл merelt uuesti. „Olete kolme minuti pärast siin või meie ajame teie paadi põhja!“

R. Klausson'i

kompeki ja shokolaadi vabrik

Jahu tän. nr. 5. Telefon 441-15.

Eduard Poland 50. aastane.

Meie tuntumaid maalikunstnikke Eduard Poland pühitseb 27. detsembril s. a. oma poolesajandilist juubelit. Jubilaar on tuntud meil dekoratiivkunsti alal, maalides dekoratsioonid kõigi meie teatritele. Esimesed rahad, post- ja tempelmargid on E. Polandi joonistatud. Oppis jubilaar kuulsu Viini akadeemiku Franz Eanniza von Bazani juures, hiljem siirdus von Bazan'iga välismaale. Välismaal töötas E. Poland mitmetes ateljeedes, ühtlasi õppides kunstikoolis. Hiljem töötas Meissen'i linnateatris Hamburgis dekoratorina.

Nüüd ronisid kõik mehed oma urgastest välja. Keegi tõi peremehele kõnetoru. Selle tõstis ta suu juurde.

„Mis kuulete siin. Ruttu paati ja siia!“

„Kas tulete Reykjavikist?“ kisendas äratatud südametunnistus.

„Üks minut,“ tuli kare vastus.

Nüüd hüüdis Gamelin midagi üles sillale. Laeva kruvi hakkas töötama, tasakesi keeras laeva nina paremale poole — eemale tagaajajast. Nelja sekundiga oli Jonsson ta kannul.

„Hei, teie,“ hüüdis ta, „kui teile elu armas on, kõigil kokku, siis jätke nali. Kui mees ei ole kahe minuti pärast meie laeval, puurine teie laeva põhja!“

Meeskond koondus ägedastivehklevasse ringi. Hirm võitis sõnu, elu alalhoidutung võitis. Kapten ruttas sillalt kohale. Kõik rääkisid elavalt segamini.

„Veel pool minutit!“ kajas jälle läbi öö.

Nüüd vajus Gamelin põlvili ja tõstis surmahirmus oma käed kapteni poole.

„Meie järgneme teile kõik, kuhu käsete,“ hüüdis kapten.

„Pole tarvis,“ oli vastus. „Meie vajame ainult teie peremeest. Keelame ka igasuguse saatmise, muidu ajame laeva põhja!“

Laevakruvi puristas, valaskalalaev taganes, et võtta hoogu.

Nüüd langes Gamelin otseti laevalaele. Kajasid tema meelegeitlikud hirmuhtüded.

Võikusega pööras Helga talle selja. See kaabakas polnud väärt, et tublid mehed oma käsi määrisid tema verega.

„Jätke ta,“ ütles ta Arnile ja värises. „See mees on naise kättemaksuks liig vilets.“

Nüüd lükkas Arni ta kõrvale ja ta hääls kisendas:

„See roimar ei pea elama ega kiidelda võima, et sa sind on puudutanud!“

Punane-sinine-kollane valgatas Helga kõrval — mürin mürtsus — neiu langes uimaselt kahuri kõrvale, ööst kostis surmakarjatus. — —

Lial pole Arni paremini tabanud. Rinnust läbi tungis tema harpuun Pierre Gamelinil.

Kui Helga tõibus, oli harpuuni kōis juba katki raiutud, laevanina pöördus, ja hääletult kadus valaskalalaev pimedusse.

Lumistunud mets.

P. Grünfeldt.

Ma rändan kui muinasriigis kesk metsa, mis jõulustund : täis küttnlaid ja hõbedasära ta seisab ja näeb und.

Seal vanad männad ja kuused kui kuningad seisavad reas, nad rõivastud härmeliini ja hõbedast pärjad neil peas.

Ja nende tümber kui haldjad on seismas seal vähemad ; kõik nemadki säravad ehteis, väärtkivides kiirgavad.

Ja määratu koorina kostab neilt valdav ja lummutav laul ; see kajab kui muusika taevast, kui muinasjutt üleval aal.

Olen Go, elevant.

Austria kirjanik **Klaus Klaussen.**

Olin tookord veel päris väike, kui minu kinni püüti. Ka mu ema aheldati tookord; mu isa, kes end äärmiseni kaitses, lasti maha.

Nii õppisin tundma inimesi. Olen juba kuuskümmend aastat vana. Ehk veidi rohkemgi, ma ei tea seda nii täpselt.

Sestsaadik teenin inimesi. Rändan nendega linnast linna, ühelt maalt teise. Kui ma vagunist lahkun, veetakse mind läbi tänavate. Inimesad rivistuvad ja vahivad mind. Siis tulevad nad arglikult lähemale ja annavad mulle leiba. Sõön väga suure mõnuga leiba. Vaevalt on nad aga mulle tüki ulatanud, kui nad juba kabuhirmus põgenevad. Nad kardavad mind, kardavad mu lonti, mu jõudu. Sellepärast kannan alati ühe jala küljes ahelat. Nagu ma seda käristada ei suudaks!

Nad hüüavad mind Go. Ka tsirkuse kaval seisab mu nimi, sest iga õhtu sooritan mina sentsatsiooninumbri. Pean oma õpetajale rinnale ronima, klouni Fifi haaran londiga ja lasen teda oma seljal ratsutada. Seda imetlevad inimesed ja maksavad selle eest. Kuid ma armastan inimesi, kuigi nad mulle vähe on head teinud. Vähemalt siiani. Ja ma ei ootagi neilt rohkem.

Kui hooaeg möödub, türitakse mind välja, sest olen ju ainult tööelevant. Muud midagi.

Hamburgis pidin ühe vabriku müüri lammutama. Tugesin seljaga ja kiskusin müüri maha, sest inimeste tööjõud on kallid. Elevantide seljad on odavamad.

„Go, toeta!“

Siis sain kahekordse osa heinu, sest olin ju tubli töö sooritanud. Ja lapsed hõiskavad mulle vastu.

Armastan neid väikeseid inimesi. Lapsi nimetavad nad endi väikseiks inimesiks. Ja ma rõõmustan nende väikeste üle, kui nad mind imestavalt vahivad. Nad annavad mulle ikka leiba, nad annavad sõnu, mida ma küll ei mõista, sest olen ju ainult elevant. Kuid siiski tunnen, et nad sisaldavad head.

„Go, tõuka!“

Ja ma vean sõidukit läbi tänavate, mis on hobustele ja inimestele liig raske. Go on odav; ta sööb ainult mõned pallidheinu

ja on vaikne. Alati tallis, kui tema jaoks ei ole tööd.

Need tallid on väga kurvad. Nad on lohutud. Nad on enamasti akendeta. Ja meie, elevantid, armastame päikest, valgust. Oleme sündinud päikeses; oleme teda esimesist päevist peale sisse hinganud. Meie seisame tallis, mis on pime. Oleme seotud ahelatega, mis võiksime käristada kui tahaksime.

Olen Go . . .

Olen ainult oma tõu kõneleja. Ja ma stüüdistan inimesi, sest nad salgavad meie tõugu. Nad peavad meid löbustusobjektideks. Nad teenivad meie pealt raha. Kui meie neid ei teeni, hävitavad nad meid: relvaga, mürgiga. Ka tugevvoluga. Neil, inimesil, on mitmesugused meetodid, et elajaid võita ja neid oma võimu alla sundida.

Tantsin õhtul maneeshi lampide all. Meie tantsime kohmakalt: trummidel, rattail, vaipeil. Meie seljal kinnitatakse kandetooi ja inimesed ratsutavad selles läbi maneeshi. Nad annavadmeile siis suhkrut: meie rõõmustame selle üle. Kas peame sellapärast ükski teenima?

Olen vanim kümnest vennast. Seisame ühes tallis ja vangutame päid. Siia ja sinna . . . , siia ja sinna . . .

Enne lõunat ootame maie. Meie ei tea, mis on aeg, meie ei tea, millal lööb tund. Kuid meie tunneme võtit, mis lukus pöörub. Ja meie teame ka, et nüüd Maks tuleb. Ta kannab õlal heintevihku ja asetab selle meie ette.

Meie vilistame läbi londi, tambime jalgu, et see vilets hoone, mille inimesed on ehitanud, põhimüürideni rappub: sest meie rõõmustame värskete heinte üle.

Sest meie unistame noist toredaist rohkest, nagu noppisime nooruspäevil India niitudelt londiga, kuna taevast naeris igavene ja suurepärane päike.

Õeldakse: meie, elevantid, olevat kurvad.

Ei. Ütlen teile, inimesed, mina, Go, lemmik: Igatseme noorust ja unenägusid, mis viivad meid lapsepõlve päevadesse tagasi.

Seda ütlen teile. Ja ma olen Go . . . , elevant . . .

Tango.

Prantsuse kirjanik **André Varnod**

Lennuk langeb otseti, kukub peadpööritava kiirusega alla ja puruneb maas. Tõuseb leek. Aparaadist ja kahest mehest, kes olid ta meeskonnaks, ei jäänud muud üle kui söestunud jäänused. See sündis maal, mis on Prantsusmaalt väga kaugel, aga lipuvarrastel lehvib trikoloor ja võlus esile magusa väljavaate kodule, mis seisis tuliuute villade ja paleede ringis, ümbritsetud rohelistest mahlastest taimedest taeva all, mis põles nagu auriku kütteruumi lagi.

Kuberner kuulis sellest õnnetusest hetkel, mil ta astus oma autosse, et tagasi sõita oma paleesse, kuhu ta õhtusöögile olid palunud mitmed asumaa tegelased. Ta teadis, et tee ääres, mida ta tarvitas, seisis maja, ümbritsetud tulpidest; selles majas luges või unistas noor proua. Kui auto aiavärvast möödub, viipab väike tütarlaps, kes seal pärismaalasest hoidjanna seltsis mängib, talle oma väikese käega. See maja kuulus ühele neist ohvitseridest, kes olid viibinud lennukil.

Kuberner otsis sõnu, mida ta tahtis ütelda ja pidi ütlema. Hetk lähenes, maja tuli teekäänaku tagast nähtavale.

„Rutemini, rutemini,“ hüüdis kuberner autojuhile, „mul on rutt!“

Nagu tulekuul lendas auto majast mööda.

„Homme,“ mõtiskleb kuberner, „homme on selleks ka veel aega!“

Palee seisis erevalgena tema ees, hirmus euroopalik siin hommikumaises ümbruses. Külalised, rietatud toorsiidisse ja linasse, istusid cocktailide ees; majaproua oli ühe sõbranna viinud oma tuppa, et talle seal näidata kleite, mis ta Pariisist praegu saanud.

Kuberneril oli saali astudes nii kahvatu nägu, et seda kohe tähele pandi.

„Õnnetus, üks lennuk on maha kukunud. Kõik on tulest hävitatud, nagu mulle sellest praegu teatati. Lennukis oli kaks ohvitseri, leitnant Fayé ja kapten Rivier.“

Kuuldes viimast nime, tõusid kõik; kõik vahtisid kartlikult ukse suunas, kust pidi ilmuma majaproua. Keegi ei lausunud sõnagi.

Katkestades vaikust, julges keegi küsida:

„Peale teie ei tea keegi sellest õnnetusest veel midagi?“

„Keegi ei kuule sellest enne homme õhtut. Olen annud valjud käsud. Tahtsid õnne-

tusest täna teatada vaesele Fayé prouale, kuid mul puudus julgus. Magagu ta täna veel rahulikult. Mis puutub kaptenisse, siis ma ei tea, kes tal lähemal seisab, tema ei olnud abielus. Tema eraelust ei tea ma midagi. Ehk teab keegi teist sellest midagi; ehk peaks . . .“

Vaikus süvenes, muutus rõhavamaks, sügav kohmetus tegi kõik abituks.

„Ah! Ma ei oleks pidanud teile täna õhtul sellest midagi rääkima. Palun vabandust! Aga kus on siis minu abikaasa?“

„Ütelge, armas sõber,“ katkestas keegi tugev mees ta jutu, „mul on teiega ülitähtsa asja pärast vaja kohe rääkida. Kahetsen, et pean teid majahärra kohustes eksitama, aga ma palun kõigilt vabandust. —“ Mees tungles kubeneri otse vastu tahtmist ta töötuppa.

„Jutt on, te teate juba, tost pettuseloost...“

Jäänud üks, tormasid külalised üksteise juurde ja hakkasid kõik korruga sosistama.

„Mis peab tegema?“

„Proua ei tohi seda tema juuresolekul kuulda.“

„See on ju paratamatu.“

„Sellest tekib hirmus skandaal — närvi- line ja tundlik nagu kubeneri proua on.“

„Mees kuuleb kõik ja siis . . .“

„Aga keegi ei või lõpuks pahaks panna...“

„See on võimatu.“

„Midagi pole võimatu,“ ütles rahulikult ja külmalt keegi mereväeohvitser. Punased ja rohelised paelad tema valgél smokingil tõestasid, et ta oli sõjakaasa teinud. „Palun teid kõige esmalt kurvad näoilmed lõpetada. Sellega ehmataksite isegi surna.“

„Tantsime,“ ütles keegi noor proua.

Ja grammofon hakkas plärisema. Paarid tantsisid lõbusasti, kui kubeneri proua ilmus oma sõbrannaga.

„Millised toredad esemed ma olen saanud Pariisist! Pärast lõunasööki peate neid kõik nägema. On ilus päev ja mina olen nii õnnelik, õnnelik!“

Samal hetkel ilmus kuberner ja kõik lõpetasid tantsu. Ta püüdis lahti saada eksitajast, kes temaga ikka veel ägedalt rääkis.

„Aga muidugi, muidugi, ütlen teile, et olen nõus. Kui soovite, siis homme . . .“

Ta lähenes oma abikaasale ja algas:

„Mu armas, mul on teile . . .“

Aga just samal hetkel kummardas val-

ges smokingis ohvitser majaproua ees.

Grammofonile oli pandud uus plaat.

„Kas tahate tantsida seda tangot?“

Kuberneri lause katkes.

Ohvitser aga ütles:

„On teil see plaat juba kaua? Seda tangot ei ole ma veel kunagi tantsinud.“

Noor proua vastas:

„Triumpharti“ ohvitseridel oli neid palju, jätsid selle siia. Olid viisakad härrad.“

„Neid külastati hästi, isegi lendureid. Kas mäletate veel lennukit, kes tegi kõiksugu kaelamurdvaid tükke sõjalaevast üle lennates?“

„Lenduritel on julgust ja sellepärast on neil ka palju õnne . . .“

„Igakord mitte, paraku.“

„Miks te seda ütlete?“

„Täna on üks lennuk maha kukkunud ja põlema läinud. Mõlemad ohvitserid on surnud.“

Grammofon ürgas oma tangoviisid koduigatsust äratavate resonantsidega maha.

Keegi ei tantsinud enam peale selle mehe

Kõigile lugupeetud kaastöölistele ja lugejatele

head jällenagemist uuel aastal

PEETER Grünfeldt.

ja naise kesksaali. Nende sammud olid muutunud aeglasemateks ja lühemateks.

„Lennuk?“ küsis proua nõõritud kõriga.

„Lennuk siit, meilt?“

„Jah, armuline proua,“ sosistas mees.

Tasakesi sosistas proua vastu: „Ja kes olid selles?“

„Leitnant Foyé ja . . .“

„Ja?“

„Kapten Rivier.“

„Mis on sündinud? Ta süda on halvaks läinud! Ruttu! Kandke ta tema tuppa!“

„Pole midagi,“ ütles ohvitser valges smokingis vapustamata häälega; „peapööritus, kahtlemata palavusest . . .“

Naine.

Saksa kirjanik M. v. Lechner.

„On's võimalik, teie ei tunne Monikat? Monika on hurmavam, targeim ja huvitavam naine maailmas.“

„Tõesti?“

„Tõesti. Tahan olla hea ja palun teid lähemal ajal üheskoos teele. Teie vaimustute Monikast, muidugi eeldades, et teid tema täiuslikkus ei ehmata.“

„Vastupidi. Ihan temaga tutvuda ja temasse armuda.“

„Uks väike viga ju Monikal on,“ ütles Leonore mõtiskledes. „Pean teile ütlema, et teie ei pettuks. Oma riietuses on ta pisut maitsetu.“

„Kui see tõesti on ta ainus viga!“

„Ei maksa seda võtta nii kergelt,“ vastas Leonore elavalt. „Kui naine õieti ei riietu, siis tähendab see, et ta end õieti ei hinda, ja ennast mitte õieti hinnata — on naise juures võrdne enda ülehindamisega. Teie ei leia peagu kunagi, et mõni naine ennast tunneb vanemana kui ta on ja siis selle järele ka riietub, küll aga leiate tihti, et ta enesele valib liig nooruslikud kleidid.“

„Kas Monika teeb seda?“

„Rääkisin vaid üldiselt. Aga kui nimelt otsekohe küsite, siis pean teile tunnistama, et see Monika suhtes märki tabab. Ta on

juba 28 aastat ja riietub, nagu oleks ta vaid 18-aastane. Eks ole naeruväärt?“

„Kas ei saaks teda sellest võõrutada?“

„On kohe näha, et te Monikat ei tunne! Teil pole aimugi, kui õigustnõudlik ta on. Tema ei salli, et talle vähimatki öeldakse, ja arvab seda otse roimarlikuks, kui inimene arvamine tema riietusest läheb lahku. Ilmub aga hiljem, et tal on olnud õigus, siis pilkab ta teist veel nädal aega järele, ja kui tal ei olnud õigus, siis ei andesta ta seda iial, vaid maksab esimesel võimalusel kätte. Ütlen seda ainult, et teaksite, kuidas tema vastu peate olema. Kas olete muide homme vaba? Võiksimme õhtu lõbusasti kolmekesi veeta.“

Erhard raputas pead.

„Maitsetu — õigustnõudja ja kättetasumisehimuline. Usun, olen kaotanud lusti Monikaga tutvuma. Mis oleks, kui homse õhtu veedaksime kahekesi?“

„See oleks hurmav,“ ütles Leonore.

„Veel midagi. Kust see tuleb, et viibite nii tihti naise seltsis, kes omab kõik need omadused?“

„Kust see tuleb?“ küsis Leonore hämmastades. „Jah, kas ma teile siis ei ütelnud, et Monika on minu parim sõbranna?“

Tõtt ja nalja.

Oskavad.

Pariislane, newjorklane ja berlinlane kiidavad oma kodulinnade kaubamajade suurust.

Pariislane algab: „Pariisis on kaubamaja — kilomeeter pikk, kilomeeter kõrge, kilomeeter lai!“

Temale järgneb ameeriklane: „Well, meil on kaubamaja — nii suur, et kui õhtul tõuseb kuu, peab lorni maja peali maha võtma, et kuu mööda pääseks!“

Nüüd on Berliini logardi käes kord. See pajatab:

„Tühi asi! Meil on kaubamaja — mis ma temast nii pikalt-laialt räägin. Kord pääsid meie zooloogia-aiast lahti kaksteiskümmend lõvi, kes kõik kaubamaja laist uksest sisse tormasid. Neliteiskümmend päeva õgisis nad seal õppipoisse — ja keegi tont ei märganud seda!“

Nädalapäevad.

Abd-kütid teevad esimesi kaiseid.

Küsib õpetaja: „Nimetage mulle nädalapäevad järjekorras.“

Hüüab kõige pisem: „Tunaeile, eile, täna, homme, tunahomme.“

Loomaaias.

Sõber Särk läheb oma kahe lapsega loomaaeda, Nad seisatavad karu puuri ees. Seal algab järgmine kõne:

„Isa, kas karu saab oma kasuka maha ajada?“ küsib viiteaastane Ais.

Seitsmeaastane Eeri vastas:

„Küll sa oled rumal. Karu ei saa oma kasukat ial seljast ära!“

Ais ei anna järele: „Aga emal on ju ka kasukas ja selle ajab ta maha.“

„Jah, aga ema ei ole ju karu.“

„Miks ei saa siis karu oma kasukat maha?“ küsib Ais.

Eeri mõtleb pisut ja vastab siis:

„Ainult Jumal teab, kus tal seisavad nõbid!“

Küsimus.

Härra Joras läheb iga pühapäeva hommikul jahile, sest ta on vana pühapäevakütt, aga koju ei too ta ial oma jahisaaki. Kord küsib temalt ta väike poeg: „Mis jaoks võtad sa jahile minnes koera kaasa? Kas sa kardad jäneseid?“

„Isa, mis on viisakus?“

„Kui sa inimestele selle vastandi ütled, mis nendest mõtled.“

Professori juures: „Teie kõha ei meeldi mulle.“

„Teist mul paraku ei ole, härra professor.“

Jällenägemine.

Käsikäes jalutavad nad õhtul pargis.

„Kui õnnelik ma olen, et võin jälle olla sinu juures, Helvi!“ ütles noor mees. „Ma kartsin alati, et sa võiksid minu pika lohusoleku järele unustada.“

„See nõlud õige isinust, armsaim. Kogu aasta ma tundsin meie jällenägemist oodates rõõmu ja mõllesin iga päev sinule.“

„Kui armas sinust. Kas mäletad veel seda pidu, mil üksteisega tutvusime?“

Neiu noogutas elavalt.

„Ja vihmast pühapäeva, mil kõnelesime?“

„Nagu oleks see olnud alles eile.“

„Ja väikest kohvikut, kus sa sõid kooke?“

„Lähme jälle sinna,“ ütles neiu unistades.

„Jah, me külastame reast kõiki neid kohti, kus kord olime nii õnnelikud. Oled nõus?“

„Muidugi, Miku!“

„Ära nimeta mind Mikuks.“

„Kuidas soovid. Kas pean sind kutsuma Karliks?“

„Ei.“

„Või Jaaniks? Või Richardiks?“

„Ei,“ vastas noormees. „Nimeta mind Reinholdiks — see on minu õige nimi.“

„Tead, sina, Paul sai pekka!“

„Kus?“

„Terve klassi ees!“

„Ei, mille peale?“

„Noh, selja peale.“

„Ära lobise, ütles, mis ta tegi?“

„Kisendas!“

„Aga ta ei ole kordagi rääkinud armastusest.“

„Võib olla ta armastab sind nii, et seda võimatu on väljendada sõnadega.“

Anekdoote Türnpuust.

Tallinna Meeslaulu Seltsi koori harjulus, mis algas täpselt kell 8 õhtul, nagu see koorijuhi poolt määratud. Laul käib juba hoogsalt. Äkki peatab koorijuhi lauljad, et korralda paari takti, mis veel täiesti ei õnnestunud. Samal heffel avatakse saali uks ja sisse astub teretades keegi hilinenud laulja.

„Tere, tere,“ vastab Türnpu. „Kas teie kell nüüd ka on juba kaheksale jõudnud?“

Ilmub kord T. M. S. koori harjulusõhtule mees kellest teati, et ta minevik üsna puhast polnud, ja Palus ennast kooriliikmeks vastu võtta. Türnpu ütles tulgus enne tema juurde koju, kus ta tahab tema häällevõimeid proovida.

Mees ilmubki järgmisel päeval Türnpu juurde. Türnpu lööb klaveril ühe hääle teise järele ja mees laulgu järele. Mees teeb seda ja kõik läheb hästi. Nüüd mängib Türnpu sügavast bassist alates hääleredeli kolmest oktavist läbi. Mees järelelaulmisega enam hakkama ei saa, vaid ütles: „Seda ei saa keegi laulda!“

Mis peale Türnpu vastab: „Meie kooris laulavad seda kõik!“ Ja mees oli läbi kukkunud.

Õtendus.

Romaani pildi leh. 657 viimase pildi allkiri peab olema:

Villy Kõiv, Paide tööstuskooli õpetaja
sünd. 6. 4. 1902.

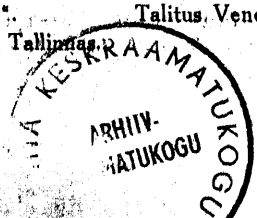
„Romaani“ toimetatus.

Vastutav toimetaja P. Grünfeldt.

Väljaandja K.o/ü. „Arenq“.

Talitus, Vene tän. 13.

Trükitud „Edu“ trükikojas S. Kompassi t. 40, Tallinnas.

Pühad on ligi!

Et hoiduda suurest tungist pühade eel, palume kõiki meie lugupeetud töötartajaid tuua

ülikonnad,
palitud,
kleidid,
mantlid
j. n. e.

puhastada, pressida ja värvida
aegsasti enne pühi.

Riiete keemi'ine puhastuse, vär-
vimise ja kiirpressimise tööstus

AMEERIKA EXPRESS,
Narva m. 4. Tallinn.

P. F. METUSALA

Akadeemilised juurdelõikuse meeste-
ja naisterahva riiete

kursused

on ainukesed Eestis, kus tõesti võib
juurdelõikust põhjalikult äraõppida.

Nõudke kursuste kava.

Tallinn, Niguliste 16.

Odavalt ostate

suuski,
suusasaapaid,
keppe,
sidemeid
ja
määrdeid

Suusa ärist

Vene t. 13.

PARIM KINK PÜHADEKS:

KLEIDI-, VOODRI-,
MANTLI- JA PESU-
RIIE, SUKAD, SOKID,
PITSID, PAELAD,
TRIKOOPESU JNE.

AKTSIASELTS

O. KILGAS'E

VABRIKUST, TALLINN, VOLTA 3.

A.-S. „ODOR“

TALLINN, Kivimurru t. 2.
Telef. 310-98.

Soovitame pühiks

Lõhnaõli ja kölnivett:

**Chypre, Königslieder, Mag-
nolia, Quelles belles fleurs jne.
Divinia, Jaapani ja Oriental**
puudreid.

Iluduskreeme nagu:

**Odorcream, Coldcream ja Ka-
sekreem.**

**Odor hambapasta ja pulbrit
Küüntelakki, huulte ja kulmu-
pulki. Piiritusest käärinud vil-
neädikas.**

Ostke, toetage kodumaa tööstust.

„Romaani“

tellimine 1934. aasta peale on avatud.

Ajakiri „Romaan“ ilmub 1934. aastal **vanas suuruses, kuid osaliselt alandatud tellimise hinnaga.**

Tellimishinnad 1934. aastaks.

Kodumaale ühes saatekuludega:

12 kuud (24 nr-t)	Kr. 6.—	2 kuud (4 nr-t)	Kr. 1.10
6 „ (12 „)	„ 3.00	1 „ (2 „)	„ —.70
3 „ (6 „)	„ 1.50	Üksiknumber	„ —.35

Välismaale ühes saatekuludega:

12 kuud (24 nr-t)	Kr. 8.—
6 „ (12 „)	„ 4.00
3 „ (6 „)	„ 2.00

Nagu möödunud kaksteistkümmend aastat, nii toob ajakiri „Romaan“ ka 1934. aastal rohkesti põnevaid, kütkestavaid ja valitudrom aane, novelle, jutustusi, nalja ja jutte, reisikirjeldusi, huvitavaid elamusi, luuletisi mõistatusi, tõtt ja nalja ja muud lugemisvara.

1934. aastal jätkame Eesti avaliku elu tegelaste piltide avaldamist sellel kujul, nagu see sündis viimastes 1933. aasta numbrites. Samuti avaldame ka teiste lugupeetud kodanikkude pilte nende juubelpäevade puhul ja rohkesti muid pilte.

Iga numbris mõistatusi vaimu teritamiseks.

Palume tellimisi võimalikult ruttu uuendada, et saatmises ei tuleks vahet. Tellimisi võtavad vastu kõik Vabariigi postiasutused ilma mingi lisatasuta, niisama ka raamatukauplused.

„Romaani“ talitus

Tallinnas, Vene tän. 13. Telefon 437-18.